

Tėvynės Sargas

mėnesinis laikraštis su paveikslėliais.

Stovi ant sargybos Lietuvių tautos:
szviesos, tikėjimo ir kalbos.

Gaunamas **Prusuose** už 50 kap. Tilžėje pas J. Ąapiną (Goldschmiedestr. 8.)
Kłaipėdoje pas Rikard Brusdeyliną, kningų kupczių;
Amerikoje už 1 dolerį Scranton Pa. pas Rev. A. Kaupą (1423 n. Main Ave).

Aukas ant lietuviszkų rasztų priimame ir apskelbiame.

Turinys № 7.

Kas dedas musų mokslavietėse?	Vieszintų Isz Gełvonių. Isz
Ėakių Starszina Vaszkis pardavė	Szaulėnų. Isz Rietavo. Isz Tita-
maskoliams savo kunigus . . . 2	vėnų. Isz Kursko. Isz Amerikos.
Naujas varžymas musų iszkalų . 6	Isz Vilniaus. Isz Vilniaus . . . 13
Asz norėcziau prikelti nors vieną	Apie Vintą 31
senelį 8	Musų kningos 33
Linksmos vařandos artojo . . . 9	Svetimos kningos 33
Vargdienis ant motynos kapo . . 13	Nuo Redakcijos 34
Įvairios žinios: Isz Petrapilės.	Priedas.
Isz Zemgałos. Isz Baisiogałos.	Abrozdas: Kopyczia Grabo Isz-
Isz Papilės. Isz Troszkunų. Isz	ganytojo Jezau Kr. Jeruzalemę.

Kas dedas mūsų mokslavietėse?

Ilakių Starszina Vaszkys pardavė maskoliams savo kunigus.

Turime prieszus negero troszkimo,
Kurie tik laukia mūsų pražuvimo.
Isz trijų szonų mūsų viera spaudžia,
Kasa jei dubes, o lietuviai snaudžia,

Netiktai snaudžia, **bet ir tokių esti,**
Kurie ir duobes padeda jiems kasti;
Netik kad savo vieros nenor ginti,
Bet dar ir prieszams padeda naikinti.

N. 4. paminavoję apie praėjusius darbus Ilakių (Telszių ap.) starszinos Vaszkio, kaipo maskolių talkininko, žadėjom apskelbti svietui didžiasią Vaszkio nedorybę — judoszystę, kokios Lietuva da nėra girdėjus ir regėjus. Vaszkys pardavė maskoliams savo kunigus: par jo storonę Ilakių kleboną Kazimierą Nekraszių 47 metų amžiaus, o 24 m. kunigystės maskoliai 22 d. birželio iszvežė į Naugardą ant trijų metų, o jo kamendorių, kun. Joną Kanapeckį 30 m. amžiaus, o 8 m. kunigystės į Iwerį teipogi ant trijų metų. (kg. Nekraszius yra gim. nuo Sziaulių), o kg. Kanapeckis isz Dusetų par.) Isz praėjusiųjų NN. žino mūsų skaitytojai, kaip tai už menką daugį rupinas maskoliai paszalinti kunigus nuo mokymo vaikų iszkalosę. Teip buvo ir su kun. Kan. Naumiestyje: atstatytas nuo Naumiescio iszkalos (apie tą skaityk N. 3), atvyko į Ilakius, bet ir cze neilgai trukus užgynė jam vaikszioti prie vaikų, jau be mažiausios priezasties. (Naumiestyje nepatiko kun. K. už tą, kad buvo prieszingas vaiksziuojimui mergelių kartu su berniukais vienon iszkalon). Reikia teisingai pagirti ilakiecius, kad visi jie atmenė seną tiesą: piemeniui atsitraukus, vilkas lengvai avis iszgaudo; buris be vado greit pameta tiesų kelią ir pradeda klajoti szuntakiais. Susitarę tadą pradėjo rupintis, kad vaikai kuoveikiausiai gautu kunigą; dėlto paleidė vieną praszymą pas vyskupą, skusdamies ant valdžios už neįleidimą kunigo ir atkvietimą į jo vietą popo, kurs cze daro savo „molebnus“

ir gundina vaikus; antra-gi praszymą nuleidė į Direkciją, aiszkiai ir drąsiai reikalaudami, kad kunigą įleistu į iszkalą, apskelbdami, kad tuojaus visi atims savo vaikus, jei Direkcija jų praszymo neiszsklausys. Direkcija, rodos, tik nusijuokė isz ilakiečių, gal mislydama, kad ilakiečiai tokie pat vėplos, kaip ir kiti lietuviai: reikalui priėjus moka tiktai iszsižioti, o prie darbo kibti — nei vienas; tuotarpu užsivylė: ilakiečiai, matydami savo praszymą neiszsklausytą, briauszi ir atsiėmė vaikus; isz arti szimto buvusiųjų vaikų pasiliko tiktai keletas ir tie iszgamų, laurų ir girtuoklių tėvų. Dabar tiktai Direkcija sukruoto, pasitelkus starsziną Vaszkį. Atsiuntė ilakiečių praszymą į policijos rankas ir liepė isztirti, kas ir kaip raszė ir pasiraszė. Vaszkys tuotarpu viseip gundino žmones, kokios tai nelaimės antkrisią ant pasirasziusių ir ant gało privertė nekurius užsiginti savo paraszo, nors jį yra padėję kitiems matant. Vaszkys vis spyrės iszparodyti, kad ir tie praszymai, ir tas vaikų atėmimas — kunigų, o ne žmonių darbas. Vaszkį, rodos, pikta dvasia apsėdo. Pats savo rankomis nutvėręs vedė vaikus į iszkalą, kaip tai Tarasauskį; liepė atvilkti į selską zakristijoną ir su maskoliszkais keiksmiais užpuolė ant jo, kaip jis drėšęs leisti savo gyvenimę raszyti kokiuos ten praszumus! pareikalavo paskui, kad zakristijonas parnesztu nuo klebono raszytą teisinimos, ar žinojo apie dirbimą praszymo pas zakristijoną. Isz kur Vaszkiui galėjo ateiti į galvą toki didystė? kas jį aprėdė tokią valdžią, kad nėt savo kleboną nori tyrti? Klebonas, žinoma, tik nusispiovė iszgirdęs Vaszchio beprocziavimą. Ne gana to, Vaszkys pareikalavo į selską visus tėvus jų vaikais ir kaip iszmanė, teip įkalbinėjo sakyti ant kunigų; kas teip nesakysiąs, prapulsiąs, o kas pasakysiąs, tą jisai isz visų nelaimių iszliuosuosiąs, nės esąs „galingas“. Nieko neiszsgaudamas nei nuo tėvų, nei nuo vaikų, szokinėjo į akis su kumszcziais, sukdams aplink nosį; szaukė tėvus plaktų vaikų cze pat Vaszchio akysę, jei nori atpirkti kaltybę — atėmimą vaikų isz iszkalos ir tt. Bet tėvai, žinoma, nesutiko žudyti savo kudikius be kaltybės. Žadėjo paskui visus iszsiųsti į Siberiją, ir ko tatai jis neprisznėkėjo. Ar matote jo galybę? — Kad

nepavyko szeit iszrodyti, kad žmones kunigai pakurstė, Vaszkys nenusiminė. Iszgirdęs **Juozapą Ruiką isz Gir-denių** sodos pykstant ant klebono už tat, kad tasai iszjuokė jo menkucius abrozds ir poterių nemokanczius vaikus, pakvietė į karčzią ir prie svietskų (liudytojų): savo brolio latrelio, **Kazimiero Januszkos isz miestelio**, valkiatos be vietos ir darbo ir da vieno starostos, liepė pasakoti, ką Ruika yra girdėjęs nuo klebono. Ruika prisivaiszinęs Vaszkis arielką, mokėjo gražiai pasakoti netiktai tą, ką isz tikro girdėjo isz klebono lūpų, bet didžiąją pusę isz savo galvos pridėdamas, kaip tai, buk klebonas juokęs isz „barzdoto“ Ruikos szv. Juozapo ir tt. Vaszkys viską suraszęs ir tuos svietkus užraszęs, nusiuntė maskoliams ir tuojaus atgabenė isz Vilniaus kitus tyrinėtojus (sledowatelius). 22. d. kovo m. tyrinėtojai isz generalgubernatoriaus kanceliarijos vėl sukvietė pasirasziusius ant praszymo žmones; tie užklausti, dėlko vaikus atsiėmė isz iszkašos, atsakė — prisiartino velykinė spaviednė, kunigas iszkašoje nemokia, tai turėjom patįs mokyt! Tardytojai, matyt, itikėjo jiems, nės liepė eit sau namo; žmonės, sako, nekalti. Ir viskas butu gerai buvę, kad ne Vaszkys. Tas, kaip tikras Judoszius, priszliaužė prie maskolių, ilgai ausin sznibždėjo, neturėjo žmonės, pradėjo isznaujo teirauties, iszstatydamas savo tris svietkus. Vienas isz jų, starosta, matyt turįs sveiką protą ir szirdį, iszsigynė Ruikos pasakų karčziamoje negirdėjęs, nės buvęs visiszškai prigirdytas. Tardytojai ir Vaszkys, supykę už iszsigynimą, įkiszo jį ant 12 dienų į cypę „už girtuokliavimą“ teip didį, kad nei svetimos kalbos nebegirdi. Nors tiek atsikando doro žmogaus. Kiti liudyjo, kaip Vaszkys norėjo. Tardymams ir paskui gašo nebuvo. 11 d. balandžio m. tyrė asesorius, paskui tarpininkas sakė pamokslus, kad žmonės iszduotu savo kunigas, kaipo pakurstytojus žmonių priesz valdžią. Žmonės, rodos, visur gerai rodė, o vienok regime dū kunigu isz karto isztremtu už neleidimą maskoliams saūvaliuoti musų iszkašosę. Par ką? Par Vaszkį, Ruiką ir jų vertus draugus. Ilaikiečiai! daug proto ir szirdies parodėte gindami savo iszkašą nuo begėdiszko maskoliavimo; tegul-gi jums nepritruks proto nusikratyti nuo judoszių,

ypatingo nuo „pono“ starszinos! Kolaik-gi jisai jus žudys? Žudė žmones anais metais, nekaštus sutupdęs į kalinį; par piningus vėl įsiveržė į „ponus“ ir vėl jus žudo,*) — tai jis vėl eina sau ožkų ganytų po miestelį, kaip seniaus darė! Nušaužkite jam ragus, kurius patįs pritaisėte. Starszinas yra jūsų apgynėjas, taikintojas, o Vaszkys jus parduoda jūsų prieszams, jūsų neprieteliams? Jūs jį išsirinkote, jūs jį nuverskite, nės nekoki jo prieteliai-maskoliai priesz jus negalės jo paturėti: neapkencziamas, apspiaudomas, paniekinamas patsai turės atsitraukti. Mislijate, kad patįs maskoliai gerbia judoszius? oi, ne! priėma norinczius už piningus parduoti savo brolius ir tėvus, bet szirdyje vis-gi anuos niekina ir neapveič, kaipo žmonių be jokios szlovės. Ne vienas isz jūsų žino, kad **Vaszky yra parsidavęs maskoliams į paslaptinę policiją**, ką jis patsai, atmenate, yra aizskiai pasisakęs. Tokių žmonių reikia bijoties netiktai selskoje, bet ir szejp jau susitikus: ar-gi žinais, ką pasakęs, o jisai tuojaus ir paraszys saviesiams bicziuoliams. Ir tai už keletą rublių!? O, Dievuleliau! kaip tokių žmonių žemė neprarija? Vaszky pardavė savo mokytojus. Apgins Dievas savo tarnus ir ir kalinyje duos jiems tvirtybę, bet Vaszky kad tik nesusilauktu tokio gašo, kokio susilaukė Judoszius, pardavęs Kristų. Turėkitės, vyrai, isz vieno, kits kito neiszduodami: nekoki neprieteliai jūsų nepergalės. Neapsileiskite piktais žmonėmis, priveizdėkite savo iszkałas, nės jos isz jūsų procės ir turto stovi, jūs ucztelius maitinate, jūsų balso turi klausyti; jei neklauso, tai matyt, ne apszvietimas vyresnybės gałvoje, bet apaształavimas jums maskolystės ir pravoslavijos už jūsų paczių piningus. Paiki butumete, kad dabar beleistumete savo vaikus ten, isz kur kunigus iszvaro! —

Ir pabaiga visos tos szunystės dideliai yra įstabi ir pamokinanti: kad klebonas Nekraszius, sėsdamas į maskolių briką, atsisveikindamas su susirinkusiais, pakėlė rankas ir

*) Hakiecziai, iszsirinkdami sau į „ponus“ Vaszki teip iszgraijo, kaip anas karalius, apie kurį senovės rasztai minavojo. Pagavo, gird, jisai keista žemės vabałą ir pradėjo auginti. Juo didyn augo, juo daugiau maisto reikałavo, ant gašo ne su kuom nebegalėjo numaldyti, kaip tiktai mesdami jam ant prarijimo žmones. Pasaka aizski ir dideliai pritinkanti. —

isztarė krikščioniszka: „dovanoju savo persekiotojams, jo iszdavėjas Vaszkys su desėtku sau lygių iszgamų puolė į karczią ir ten rupinos užpilti sąžinę tarp linksmingų klykavimų. Veltui! Sąžinės iszmetinėjimų nesuturėsi, ir neveikiai apyprausi ją nuo purvo, kuriuom apsidrėbei. Negut ilgą vargą dėl savo sąsiedų gero. —

Ilakiszkis kunigus iszvežė 22 d. birželio m.; 29 d. pripuola Ilakiuosę dideli atłaidai su jomarku, bet namiszkiams neesant namie, nei vienas sąsiedas kunigas neatvažiavo. Ką jautė minios susirinkusių žmonių, nežinau; gal kitą kartą gausiu žinoti. —

Naujas varžymas mūsų iszkalą.

3549 perskyrimę „Surinkimo Įstatymų“ (swod Zakonow) XI t. I dalyje yra sziteip pasakyta: „mokslavietėse par pirmuosius mokynimo metus, jei reikia (w sluczaje nadobnosti), gali vartoti vietinę kalbą: vokiszką, latviszką, lietuviszką, žydiszką“. Kaip su kitais maskolių įstatymais, teip ir su tuo pildytojai sąviszškai apsėjo. Uczitieliai nėkumet su vaikais nekalba lietuviszškai, žudydami vaikus par kelerius metus, kol tie nepersiėma keletu maskoliszkų žodžių. Jei mūsų vaikai eina iszkałon po 3—5 žiemas ir tankiausiai nieko sau neįsideda, tai kałtas uczitielių nepildymas minavotojo įstatymo. Kunigai, mokytojai katalikiszkos tikybos, visumet ryžos mokyti vaikus teip, kaip jie kalba poterius, bet ir jiems visur Kauno Direkcija statė kliutis: lenkiszškai nei iszsižioti neleidė, nors visi vaikai butu lenkai; lietuviszškai leidė apsakinėti tiktai pirmamecziams katekizmą, o istoriją — maskoliszkai. Pabaiga praėjusiųjų mokslo metų atnesza mums vėl liudną naujieną, kad Kauno Direkcija užsimanė perkreipti, arba sąviszškai iszaiszskinti minėtą įstatymą, niekur Lietuvoje neberasdama „nadobnosti“ vartoti lietuviszką kalbą nei par pirmuosius metus. Persekiojimas prasidėjo nuo Sziaulių, kurius Direkcija laiko ypatingoje savo prieglobstoje ir priveizdę nuo paskutiniosios „istorijos“ gimnazijoje. Dabartinis Sziaulių kapelionas, Magistras Olechna, lankydamas žemąją

„prichodskąją“ iszkała, turėjos senojo paproczio — sakynėjo vaikams katekizmą — lietuviszkai. Vyresnysis ucztelius, žinomas maskolis fanatikas Gerasimawiczius nuolat sėdėdamas ant lekcijų, rupestingai užraszynėjes klausimus ir atsakymus ir ant gało praneszes Direkcijai apie „lietuviszką agitaciją“ terp lenkų-vaikų. Gyvi juokai! Lyg szioł vis girdejom nuo maskolių apie „lenkiszka agitaciją“ terp lietuvių, dabar atsirado antraip: „lietuviszka agitacija“ terp lenkų. Terp kokių lenkų? Terp biednų „sziaulyczyų“. Tatai tau lenkai! Ale Direkcijai vis tiek ir tiesa, ir melas, kad įniko savo padaryti — iszvaryti lietuviszką kalbą isz Sziaulių mokyklų. Direkcijos pasiuntiniai — inspektorai, iszmanė, kad Lietuvos mieszcionis — tai visi lenkai, nės visi moka ant rinkos szvepliuoti nors verszcziukiszka, bet vis-gi lenkiszka; tatai jie lenkai; lenkai-gi visi lengvai supranta maskoliszka, — tai kam-gi cze lietuviszka kalba reikalinga?! Užgrėsti aną! ir užgrėsė atvažiavęs inspektorius Morozowas. Vienok. matyt, sažinė griaužė, kad teip greit ir neatszaukiamai nusprendė sziaulyczyus lenkais esant. Pasakoja, kad antrą kartą atvažiavęs paklaustų paczių vaikų. „Kas, sakas, lietuvis, atsistokite!“ ir, o dyvai! atsistojus **visa** iszkała. „Aa! jus lietuviai, lenkais pagal mano nusprendimą nenorite buti, tai man aizsku, kad cze kunigų pakurstymas; tai laukan-gi kunigą isz iszkałos!“ Padarius szioki „teisingą“ Szemiakino sudą, Direkcija atstatė Olechną nuo iszkałos. Nieko nemaczijo ir tas, kad vaikai, skyrimai klausinėjami, pasisakė poteries kalbą lietuviszkai, ne lenkiszka, lietuviai tadą ėsą, ne lenkai. Vis tiek kunigas pasiliko kalbas, žinoma dėlto jau, kad „kunigas“; kitokių priezasczių, skaitytojau, ir su žiburiu nerasi. Oi, vargai, vargai ir prie to ciecoriaus! Bene bus tiktai didesni, neg prie nabaszniko? --

Szioji istorija tai ne vienatinis atsitikimas varymo lietuviszkos kalbos isz iszkałų; atsitikimai Baisiogaloje, Skaudvyliuose, Pliusuose ir da kitur parodo, kad Direkcija turi gatavą plianą dėl visu iszkałų. Lyg szioł da negavom isz ten tikrų žinių, dėlto neskelbiame.

Ne pro szalį bus cze paminavojus, kad Lietuvoje kunigai kapelionai nors prisiskaito prie sztato mokytojų,

vienok yra neleidžiami ant sesijų ir neturi nėjokio balso, o popas vienas gali užrėkti visus; nėkas negali jam prieszintis; ale mokytojai, bemažko visi popvaikiai, nei nemislija prieszintis. —

* * *

Asz norėciau prikelti nors vieną senelį
Isz kapų milžinų
Ir iszgirsti nors vieną bet gyvą žodelį
Isz senovės laikų.

Gal poezijos naują pasemciau szaltinį,
Ne, ne tą szendieninį,
Kurs ir dvasią, ir rubą, paskolintą gavo,
Oi ne savo, ne savo!

Gal iszklausciaiu tadą, kur tos kanklės auksinės
Vaideliotų garsių;
Kad jas pirsztais užgauciaiu, — užkaistu krutinės
Nuo balsų įstabių.

Sudrebėtu kapai, ne kapai didžiavyrių,
Užmigdyti terp girių,
Tik užmirusios mūsų krutinės be žado,
Be idėjos, be vado.

Pranokėjų liežuvis ne svecias gal butu
Po bajorų dvarus,
Ir tiek antkeliais brolių — lietuvių nežutu
Po krasztus svetimus.

Gal suprastu tadą, ką jiems Nemunas szneka,
Kad nakezią mėnuo teka?
Ko tos tamsiosios girios graudingai vaitoja?
Apie ką bedumoja?

Veštui mano troszkimai prikelti senelį
Isz kapų milžinų
Ir iszgirsti nors vieną bet gyvą žodelį
Isz senovės laikų.

Maironis.

Linksmos vaľandos artojo.

Žmogus negali buti be linksmybės. Nors jis butu varguosę paskendęs, kadaį nekadaį turi vienok dėl jo užeiti linksmybės vaľandos, kiteip jis nepanesztu gyyenimo nasztas. Kam jos neateina savaimi, tas pasijieszko jų pagal savo protą. Prisižiurėkime musų artojams. Su kruvinu prakaitu turi jie sau duoną pelnyti. Anksti nuo ryto atsikėlę, dirba nuszilę lyg pat tamsiam vakarėliui. Ar kepina saulė, ar speigai szaľdo, reikia jiems kentėti. Ir kasdieną tie patįs darbai, tie patįs vargai. Tiktai kadaį nekadaį szioki toki atmaina, szioks toks atilsis, bet ir tas ne be rupesnio. Tikrai sunku ir negalima butu žmogui panesztiti tokius vargus, jei jis savo gyvenimę neturētu nėjokios linksmybės. Bet kieno naszta sunkesnė, tas isz Dievo parėdymo didesnės suľaukia ir linksmybės. Ir teip, gaspadoriai didesnius turėdami rupesnius, didesnį teipo-gi jauczia savo szirdyje džiaugsmą po kiekvieno darbo. Samdininkui maža linksmybė, kad szios dienos darbai atlikti; žino jis, kad rytoj, jei ne prie to, tad prie kito reiks vėl stoti darbo. Bet gaspadoriui nuo kiekvieno darbo eina peľnas; szendien iszdžiovino szieną, rytoj jis suvesz, o poryt galės jau ir parduoti; ar nėra cze isz ko džiaugties? Neužilgo vėl užaugs rugiai ir galės vėl linksminties, suvežęs juos sausus ir derlingus. Ir teip, kiekviena diena atnesza jam vargą, bet teipo-gi ir džiaugsmą; linksmu im darbą prie darbo, kaip peľną prie peľno krauti. O dar didesnės linksmybės suľaukia jis nuo savo szeimynos. Nuszilęs, nuvargęs eina jis vakarą namon, cze atbėg jam prieszais maži jo vaikeliai. Džiaugias tėvo szirdis gerus ir maľonius iszsiauginęs kudikius; gľosto jų raudonus skruostus, o jie meilingai gľaudžiasi prie jo, linksmas akeles pakėlę. O namie ľaukia jo teipo-gi viena szirdis, gal brangesnė už visas kitas ant szio pasaulio: tai jo mylimoji pati džiaugiasi jau isz toľo pamacziusi savo mielą vyrelį. Vakarienę jau seniai dėl jo iszvirė. Dabar padeda jam nusidaryti, pakabina jo nuszľapusius dradūžius, praszo prie ugnies pasiszildyti ir nežino kaip daugiaus bemylėti. Ir užmirszta jis tadaį savo vargus ir ramu ir saľdu jam ant szirdies, ir mislyja sau

laimingesnis esąs už visus ponus ir karalius. — O kad ateina szventa diena, koki jam linksmybė, kad pametęs darbus eina dėkavoti Dievui už vaikus sveikus ir drutus, javus gražus ir derlingus, už gyvuolius riebius ir veislingus. O jei pats ir nejaustu tos linksmybės, tai pati visumet pakels jo misles prie Dievo ir sužadins jamę Dievo meilę isz gilumo szirdies. Ir paklausęs paczios, meldžiasi jis karsztai ir Dievas iszklauso jo maldas ir suteikia jam savo mylistas. Su linksmą szirdimi pareina jis namon iriskas rodos jam dabar dar meilėsniai ir gražesniai. Pati, kuri lyg szioł buvo dėl jo brangi, nuo to laiko paliko dar brangesnė. Kiekvienoje nelaimėje, kiekvienamę prispaudimę randa jis prie jos gerą rodą ir szirdies paguodą. Vaikai, kuriuos jis ir pirma mylėjo, dabar rodos jam dar meilesni ir brangesni; nuo to laiko norėtu juos iszauginti ne teip dėl savęs, kaip V. Dievui ant garbės ir dėlto jau dabar mokina juos mylėti Dievą isz visos szirdies ir saugoties pikto. Ir darbas ir tas dabar ne be teip sunkus ir skaudus. Žino jis, dėlko dirba ir prakaituoja. Pati ir viskai tai visubrangiausias jo turtas: juos tai reikia aprupinti ir parėdyti. Ramu ir tyku užtat jo szirdyje ir lengva rodos jam gyventi ir vargti par visą savo amžių.

Ir samdininkai ir tie turi savo linksmas valandas. Pabaigę diens darbus be rupesnio skubinasi namon prie vakarienės vieni kitus ragindami prie dainavimo ir linksmyjuokų. Pasiklausyk vakarą, isz visų pusių girdėsi dainavimus grįžtanczių darbininkų.

Saldus ir gardus atilsis po sunkių dienos darbų; nėjoks rupesnis nesugeldina jų szirdies nei atima pakajaus. Gerai pasilsėję nuo ryto meto gali vėl budriai imties už darbo. Ukininkai mato jų didelį trusiavimą, pagiria už gerą szirdį ir prižada atlyginti. Linksmu tad darbininkams ir darbas eina dar spėriaus. O kad ateina szventa diena, koki tad linksmybė! Visi darbai pamesti į szalį; terupi tikt Miszios ir miszparai. Susidėję su draugais buriais traukia visi į bažnyczią pasakodami vienas kitam nedėlios darbus ir vargus. Bažnyczioje maldos jų neilgos: padėkavoją karsztai už datirtas geradėjystes ir pasipraszę sveikatos ir mylistų ant

tolesnio laiko, palengvu traukiasi vėl ant namų. Ten susirenka vėl visi draugė linksmi padainuoti arba pasiskaityti naudingų kningelių. Kadą nekada yra vėl didesni susirinkimai kaip antai: krikštynosė arba veselijeje ir tada visiems linksmu, ir ukininkams ir samdininkams. Ir daugumui užtenka tų linksmųjų, szirdis jų negeidauja kitų; ramiai ir tykiai gyvena sau ant svieto. — O koki nelaimė tam, kurs neranda linksmumo ir pakajaus tuosė daiktuosė, bet jieszko sau kitų pagal savo proto! Niekas nepatraukia jo szirdies, nei nutildo rupesnio. Eina tai-gi į karcziamą ir pradeda gerti; bet tiktai tam kartui užmirszta vargus; paskui dar didesnį isz to turi nepakajų ir szirdies skaudėjimą: nebeliko nei piningų, nei pakajaus; o tuotarpu pati ir vaikai praszo duonos, aszaras liedami. Nebežinodamas kas daryti, eina vėl į karcziamą nutildyti szirdies skaudėjimą, bet prasiblaivinės pamatys vėl savo sunkų padėjimą. Ir nėra, kas jį nuramintu ir paguostu. Pati szaukia, kad piningus pragėrė ir duonos neužpelna. Vaikai maži nemyli savo tėvo, kurs retai namie testovi ir nėjokios małonės jiems neparodo. Kaimynai ir kiti žmonės skersai žiuri į girtuoklį ir paleistuvį. Toks tai jo gyvenimas kartus ir bjaurus, tokią tai linksmbę atrado jis karcziamoje ir degtinėje. Tarės sau gėrią medų su rožinkomis, o iszgeręs atrado pipirų kartybę. Dar kitas, nerasdamas linksmybės savo prastoje trobelėje, arba szejimynoje jieszko sau prietelių kituosę paszaliuosę. Bet kas jam isz to? Kur nėra Dievo pažaiminimo, ten nėra ir szirdies ramumo. Neilgai tesidžiaugs jis isz savo paslaptinio draugavimo. Sąžinia iszmetinės baisybę grieko ir jis pats susipras greit negerai daras. Pames, gali buti, savo paleistuvingą gyvenimą, bet ir pasitaisęs neberas senųjų savo prietelių ir geradėjų. Visi turės baime, kad vėl nepaklystu ir niekur neraz jis tikros meilės ir szirdies ramumo. O jei ir galėtu dar rasti, tai tikt par meilę Dievo ir duszios nekaltybę. Bet kaip sunku tokiam pamylėti Dievą isz visos szirdies! O koki nelaimė visiems tiems, kurie neturi Dievo savo szirdyje. Jei žmogus, neturėdamas draugo rodos jau esąs nelaimingas, tai ką besakyti apie tokį, kurs nustojo prieteliaus augszciausio, Dievo geriausio? Ar nelaimė jį prispaus, — kur

beis jis jieszkoti paguodos? Kryžius dėl jo užsaulės, neberanda jis ten szirdies patiekos. Užemė jį sopuliai kuno ar duszios, — kas benuramįs? Dangus dėl jo tuszczias, nėra dėl jo augszcziausio Tėvo, kurs pripildo szirdį saldžiomis mylistomis. Małda ir bažnyčia tai dėl jo naszta sunki ir nereikalinga. Kad ir potėriauja, nejaučia vienok szirdies ramumo, o į bažnyčią koks nueina, toks ir parėina: száltakas, rustus, markatnas. Sunku jām ant svieto traukti gyvenimo naszta be ramumo, be jokios linksmybės. Nelaimė ir didelė nelaimė tokiam žmogui, užvis jei par savo kaltybę tą nelaimę ant savęs užtraukė! Nės ir isz tiesų, dėlko negali visi atrasti tokios linksmybės, kokią Dievas suteikia geriems ir iszmintingiems? Ar-gi nevysi gali linksmai dirbti darbą ir džiaugtis isz savo prakaito? Ar-gi ne visi gali gerą ir iszmintingą vesti sau moterį, kuri ir pati butu linksma, ir vyrą palinksmintu. Musų tai pacijų kaltybė, kad įkrintame į tokias nelaimės. Kam jieszkoti bagotų ir strainių mergaiczių? žiurėkime tiktai, kad jos butu iszmintingos ir dievobaimingos, o turtas ir gerybės ateis ir teip, jei gerai ir iszmintingai gyvensime. O kad ir su turtais apsizenisime, jei vienas kito neapkęsime, tai koki bus musų laimė? Visas pėlnas paliko žydui ir musų duszios neprieteliui. Gera pati — tai visu-brangiausias auksas. Kas ją moka atrasti, tas visados bus laimingas. Moteries szirdyje sukrovė brangų kantrybės ir meilės izda — gera moteris pakelia visuodidžiausias nelaimės ir pasaldina sunkiausius vargus. Jeigu užtat ir pats dar karsztai myl Dievą, tai kas tavę pergalės? — O Dievą jog gali mylėti kiekvienas. Nėra žmogaus, kurio szirdis nuo pat prigimimo nebutu palinkusi ant meilės Dievo ir viso to, kas geras. Tiktai nedori apsėjimai ir griekai iszplėszia mums tą meilę, kad nei patįs nebjaucziame, kur didžiausia musų laimė ir linksmybė, nei kitiems apie tai pasakojant betikime. Bet nenustokime vilties nėvienas. Užvis varguosę ir prispaudimuosę, kad mes patįs esame sugraudinti, pulkime po kryžiumi su didelę viltimi ir nusižeminimu, tad pažinsime Dievo gerybę. Ateis Jis į musų szirdį ir pripildys ją savo brangiomis mylistomis. Ten mes Jį visados atrasime, kiek kartų tikt prie jo glausimės

teip, kaip glaudžiasi sunus prie savo tėvo visumieliausio.
 Ir jei atradę Jo neapleisime, tad ir Jis neapleis mūsų, bet
 pastiprins visosę nelaimėse ir busime laimingi ir linksmi
 par visą savo gyvenimą. *K. Mažutis.*

Vargdienis ant motynos kapo.

Broliai, draugę cze sustokim!
 Baisą leiskime skardžiai;
 Motynele apraudokim,
 Apsiverkdami griaudžiai
 Nors tos motynos isz grabo
 Neprikelsime gal mes,
 Nors meiliosios jos asabos
 Musų akis neregės, —

Bet isz jos saldžios krutinės,
 Ir po žemių neszaļtos
 Žiedai meilės mums ugninės
 Augs ir augti neperstos.

O kaip meilę tą igysim,
 Mums vienybė pražydės.
 Tad kits-kito neskanđysim,
 Už tai Dievas mums padės.

J. Margalis.

Įvairios žinios.

Isz Petrapilės. (Musų druko klausimas). „Kraj“ aus N. 23 pranesza, kad Žemaiczių vyskupas, budamas Petrapilėj', pripažinęs už labai naudingą darbavimo Lietuvių labdaringos Draugystės ir patsai paaukavęs jei 50 rublių. Ant visuotinio susirinkimo 25 balandžio draugystės sąnariai vienu balsu nusprendė praszyti vyskupo, kad teiktus buti jų garbės sąnarių, ant ko vyskupas jau sutiko ir draugę atsiuntė draugystėi savo palaiminimą.

Szimet Petrapilės Dvasiszkają Akadēmiją pabaigė deszimts kunigų, visi gavo Teologiijos Magistro laipsnį.

Terp jų yra keturi Lietuviai: Januszevycze, Źylėvycze, Raczkauskas ir Cziževskas.

Laikraszcziai ir lietuviszkos kningos kasmet labiau platinasi po Lietuvą. Vyresnybė kaip įmanydama kaiszioja kožną plyszelį, bet kur tu cze visus užkiszzi, kad ne cze, tai kitur vis atsiras skylė? Iszmintingieji maskoliai patįs pradeda suprasti, kad draudimu nieko nepadarysi, kaip ne suturėsi upės plūdimo, nors kaži-kokius pylimus kask. Neseniai Kauno gubernatorius, siųsdamas ciecoriui raportą apie musų krasztą paraszė, kad pagal jo nuomonės labai klystant vyresnybė neleisdama lietuviams turėti savo kningas, nės negalimas esąs daiktas neįleisti kningų isz Prusų. Daug geriaus, esą, butu, kad leistu lietuviams namie savo kningas spaudinti. Sako, buk ciecorius savo ranką ant to raporto pridėjęs, kad ir įisai esąs tos paczios nuomonės. Matyt, kad apie spaudą isz visur pradeda klebinti. Reikia tikėtis, kad lietuviai, ant gało pagalios, turės atgauti savo tiesas. Tegul visa tauta eina toliaus savo keliu, tegul visi, netiktai mažiukai, bet ir didžiunai ir apszviestieji buna tikrais lietuviais, kałba ir skaito lietuviszkai, — priesz vėją nėpapus, visam krasztui nėprimes svetimo apvałkało, Lietuvai leis buti „Lietuvą“.

K. A. K.

Tai vienas rasztas isz Peterburgo apie lietuviszkus dalykus. Apart jo gavome ir keletą kitokių; neskelbiame jų, neįtikėdami, nės kiekvienas kiteip musų rupesczius perstato. Sztai vienas raszo: „gruodžio mėn. Ministrų komitetas (Vidaus Dalykų, Apszvietos Dalykų ir s. Synodo) sutarė leisti lietuvninkams spaudinti savas kningas lotyniszkomis literomis; noriā tiktai apsidairyti, kas spaudins ir ką spaudins“. Antras visiszkai ką kitą raszo: „Isz Petrapilės ateina tikra žinia, kad małonę musų viltį apie daleidimą mums spaudos sziaurės vėjas isznesziojo, t. y. kad tasai klausimas paliktas ant „szunies vasaros“, kaip žemaicziai sako. Nekurie už tatai kaltina mus — sodieczius, buk tai mes mažai tesirupinę caro praszyti. Gird, kad žmonelės butu be paliaubos praszę teip, kaip karunacijos laikę, isztikro butu jau iszklausyti buvę. Apie tą rodo Vitebsko gub.

latviai-katalikai, kuriems perniai sekės atjieszkoti dėl savęs lotyniszkas raides; perniai savo Kalendoriuje apskelbė latviszkai-lietuviszką abecelę, o szimet jau visą kalendorių iszleidė lotyniszkomis ne vokiszkomis literomis. Sako, buk jau ir laikrasztį rengią Petrapylėje. Už tatai reikia lietuviams vikriaus suktis, kad isz visų pusių nuolat ir nuolat, be paliaubos praszymai plauktu pas ciecorių. Ant gało reikia pridurti, **kad visi paraszai ant praszymų butu lotyniszki ne maskoliszki**“. Matai, kas dedas? Isz tikro nekurie maskoliai-sukcziai, regėdami maskoliszkus paraszus, tycziojas isz mūsų, sakydami, kam jiems lotyniszkos literos, kad visi moka maskoliszkai? Perdėtinis Cenzuros komiteto, žinomas lietuvių neprietelius ir žemiausis Pobiedonoscewo tarnas — Sołowjewas teip sakas; „kiek tiktai praszymų esu regėjęs, o juos nuolat kemsza, visur regiu maskoliszkus paraszus; argi tai neaiszku, kad lietuviai moka jau maskoliszkai ir savo druko nebereikalauja?“ — Jam gal ir aiszku, bet mums — ne! Tikrai klydome, norėdami valdžiai įtikti, maskoliszkai raszydami; klydom, renkdami paraszus tik nuo tų, kurie moka pakreivuliuoti maskoliszkai. Dabar kiteip bus: kas iszmoko maskoliszkai, tas moka ir lietuviszkai, — galės lietuviszkai pasiraszyti, jei to norite, bet ir tas nebus tiesa, kad lietuviai, pasiraszydami tiktai lietuviszkai, nemoka nėmaž maskoliszkai. Nel szitieji „gramotnyje“ ar szeip, ar teip negali užstoti visos tautos. Ne sulyginama daugybė moka gražiai skaityti lietuviszkai ir kningų reikalauja, o raszyti nemoka, nei maskoliszkai nemoka. Prie to da-gi ir tas dalykas aiszkus, kad ant praszymų pasiraszytų yra vadinami szviesiausieji, kurių visur nepardaug, o kitiems leidžiamė tiktai szaukti: vyreliai, raszykitės ir už mus visus troksztanczius druko! Tegul Sołowjewas ateina ir paklauso, kaip yra rengiamas praszymas: buriai te mokanczių tiktai lietuviszkai užia, o pasiraszyti praszo mokanczius ir maskoliszkai Sołowjewas da-gi užmeta, kad visi tie praszymai esą nepaczių žmonių, bet kunigų, įkalbanczių žmonėms, ką tiktai nori; žmonėms, gird, nei galvoje nėra kningos. Teip pasakyti gali tiktai patamsio žmogus. Meldžiamas, pone Cenzoriau, isz kur teip gerai viską žinai? Mums labai małonu girdėti, kad

lietuvos kunigai eina gret savo žmonių, bet ir patį žinom, kad tol ne visi klapatijas, nors be mažko visi pritaria, apie tautystės dalykus, turėdami gana vargų ir rūpesčių su katalikystės dalykais. O kad ir rūpintus kartu su žmonėmis, tai grieszytu? Negi, ne! kunigai tai bemažko vienatini apszviesti lietuviai, kuriems sekės pasilikti savo tėvynėje, terp savųjų. Labai-gi aiskus ir teisingas daiktas, kad apszviestieji turi rūpintis, kad atsirastu „žmonių galvosė“ kningos ir reikalavimas jų. Ar p. Sołowjowas džiaugias, kad mūsų žmonėms negalvoje kningos? Jei džiaugias, tai gerai daro, neprileisdamas kunigų prie szvietimo tikrų savo brolių. Kitosė karalystėsė už szvietimą netiktai nepyksta, bet dagi pagiria ir apdovanoja. — Kad jau užkliudėm klausymą apie druką, tai pridursime da, dėl ko ant daugybės paduotų praszymų mums ne atsako? Buk dėlto, kad pripažįstą tuos praszymus už „niepraviljno“ sustatytus; valdžia nepriėmant surinktinių praszymų, tai yra, kad ant vieno raszytus daugybės; priesz karunaciją buvę apie tą apskelbta, bet mes neatmenam ir negirdėjom. Ant caro ir ministrų vardo iszleidėm daugybę praszymų, su daugybę paraszų; nesisielojam negavę atsako: mes isz kairio žinojom, kad teip bus, pagaliaus, kad mūsų ilgai neiszsklausys. Raszėm, vienok, duodame pažinti, kad reikalą druko jaučiame. Tegul sau butu kamę nekamę ir kunigas ar daktaras pakvietęs draugėn; tai vis tiek: tas, kurs drėso savo ranką pridėti prie praszymo, žino ir supranta, ko jisai praszo, ir trokszta to, nės kad netrokszta, neklausytu nieko. Tegul-gi lietuviui įkalbės kas kokį jam nemažonų dalyką? Ar storosys? — Atsakė, neatsakė ant praszymų, žinokime, kad vis-gi juos svarstė, kol sukrovė kerczion į didelį prėsłą. Duokime praszymus ir toliaus; tekrauna prėsłan: prėslo didumas reiksz didumą mūsų troszkimų. —

Visi sako, lietuviai seniai jau butu atgavę savo spaudą, kad Ministras Vidaus Dalykų-Goremykinas butu drąsesnis ir užsispirtu gerai. O dabar, nors patsai yra mums prilankus, vienok vis žiuri, ką sako tokie rėksniai, kaip raszytojai isz „Moskowskija Wiedomosti“, „Swiet“, „Russkoje Obozrenije“, „Russkoje Slovo“.

Isz Žemgalos.*) (Ellernos, Laukesos ir Smėlinos). Ir Ellernoje seniaus kur-ne-kur gyveno lietuviai. Liudyja apie tai tokie vietų vardai, kaip antai: „varpynė, kalniskiai ir kiti tokie. Už vis daugiau jų buvo apie Neiborį. Pusamžiai sako, kad augdami negirdėjo cze žmonių kalbant kitaip kaip lietuviskai. Tarsi paminklui keletas lietuvių užsiliko iki sziai dienai. Isz kur jie atėjo,**) niekas nežino ir seniausieji neatmena. Į tiesą panaszu bus, kad juos cze atgabeno vergija, kadą žmonės buvo ponų savystė irėjo par rankų rankas. Vargdavo jie ne vienam ponui ir, kaip seneliai sako, viso matė. Paskesniuosiuse laikuose savotiskai jus manksztino Baksza. To pono paminklas iki sziai dienai isz žmonių neisznyko: baltrusiai lietuvis vadina „bakszała.“ Tas žodis, kurs seniaus rodė kiėno buvo žmonės, dabar pavirto į žodį didžiausio pažeminimo. Lietuvis, pavadintas „bakszała,“ teip įnirszta, kad pagaliaus verszciukiszkoje baltrusiszkoje kalboje, neranda lygiai pažeminanczio žodžio. Bevargdami sułaukė 1864. m., kuriuose valdzia davė žmonėms laisvę. — Lietuvoje, kaip žinoma, valdzia užmokėjo ponams už žemę ir atidavė žmonėms, idant mokėdami par paskirtus metus, uždedamo mokestį, iszspirktu. Kursę kiteip buvo. Gudrų vokiecziai, norėdami ilgiau varginti žmones ir savo rankosę turėti žemę, praszė augszcziausiosios valdzios, idant jus kaipo ramius žmones, kurie nemaž nenusidėjo, iszskirtu nuo maisztininkų ir leistu patiems parduoti žemę. Valdžia leido. Vokiecziai, tiesa, pirmą kartą uždėjo ne didelį mokestį, ale nuvargę žmonės, kuriems deszimtis musztinių buvo dideli piningai, iszgirdę, kad reiks mokėti keletą deszimčių, parsigando, mislydami, kad iszmokėti tokius piningus reiks parduoti netiktai galiaus grudą, bet ir sziaudus, palikę vergijos vietą, iszsidaugino kur kam kliuvo. Drąsesnieji paliko, bet labai maž. Jų seneliai tebekalba negryną lietuviską kalba, jų vaikai dar daugiau į savo tėvų kalbą primaiszė baltrusiszku ir lenkiszku žodžių su

*) Žemgalą (Semigalija) vadinas sziaurinis Lietuvos krasztas Padauguvyje, rytai dabartinės Kurszo gubern.

**) Kam jie turėjo eiti, kad Žemgalą — tai Lietuvos krasztas. Red.

lietuviszkoms gaūnėms; vaikų vaikai vieni žino keletą lietuviszkų žodžių ir vargiai begali susikalbėti, kiti visai nemoka. Kas kaltas? Maž daug žmonių vadovai, kurie seniaus nesirupino savo brolių kalbą paturėti (ir dabar tokių yra) užtatai, kad budami tikrais lietuviais, vadinos lenkais ir už nieko, turėjo savo tėvų kalbą — pagaliaus jos gėdėjos. Terp tėvų ir vaikų sunku rasti galą. Vaikai teisinasi, kad tėvai jų nemokė, tėvai išsikalbina, kad vaikai nesimokino kaipo nereikalingos ir bałtrusių kaimynų išjuokiamos bakszaų kalbos. Žinoma moterystė lietuvių su bałtrusėms mergaitėms, kaimynystė ir visur vartojama bałtrusiszka kalba maž-ne visai išznaikina lietuviszką kalbą iš lietuviszkų szejmynų. Tos aplinkybės ir stoka lietuviszkų kningų dabar privaro užmirszi, savo sentėvių kalbą, tus, kurie cze maž-ne kiekvienus metus iš kitur laimės jieszkoti atsigabena. Norint, idant tie, kurie dabar ateina, ir senesnieji neprarastu savo tėvų kalbos, reikia butinai dviejų daiktų: gerų žmonių, kurie parkalbinėtu, kad prigimtoji kalba yra labai brangi, ir małdų kningų. Iki neatsiras žmogus, kurs pasiimtu paskutinę iš tų priedermių išpildyti (išpildyti reikia **labai maž** atidės), kurie ateina teip-pat pamažu pragaisz kaip vergijos laikuosę. Vaikai minės, kad jų tėvai buvo lietuviai, vaikų vaikai nėvienas nebežinos savo kylimo ir budami tikrais lietuviais, gal gedėsyz savo tėvų kalbos! — Sudiev, Ellerna: cze man iłgu ir graudu! važiuosiu toliaus, Kurszą lankydamas. Netoli Ellernos diukes **Łaukesa**. Cze seniaus lietuvių buvo daugiaus, bet ir dabar yra nemaž. Łaukesos lietuvių praeitas daug laimingesnė už ellerniszkių. Turėjo jie dvi iszkali — Łaukesoji ir Kałkunuosę, kur vaikus mokė lenkiszškai ir lietuviszkai; — turėjo gerą vadovą kn, Adomą Mackevyczę, kurs kiekvieną szventą dieną gładė jus sakydamas lietuviszkus pamoksłus. Bet ta laimė neilgai pateko. Kad Mackevyczės nebeliko jo ipėdiniai, kuriems už vis labiau turi rupėti duszių iszganymas, kaipo Kristaus pasiuntiniams ir kalbos užlaikymas, kaipo daugiaus iszmanantiems, tartum tycze, nelaimės valandoje parsidavė nedoram tingėjimui ir nemaž nuskriaudė lietuvių kalbą ir dvasią. Jie padarė, kad įvyko savotiszkas pasielgimas,

kurs iki sziai dienai turės, sakyti pamokslus ne kiekvieną szventą dieną, bet tikt par iszkilmingasias szventes. Tas dienas verta apverkti, nės daug jos mūsų sužadė ir juo tolyn, juo lietuviams ein sunkyn. Apie 1889 m. kad Rossijos valdžia pamynė po kojų Kurszo įstatymus, lietuviai susilaukė naujo vargo. Teip buvo bet ir dabar cze negeriau ir szendien cze daug dejuoja paniekinti ir apleisti ir kaip rudenyj' lapai krinta į baltrusiszką purvyną. Dvasia, kaip ugnis židinėje, tebeturis ir greit ji išžibėtu, kad butu, kas vargstanczius suszelptu. Kalbai užturėti ir dvasiai atgaivinti reikia nedaug. Visųpirmu, idant broliai lietuviai pasirupintu atgabenti elementorius vaikams mokyti skaityti ir maūdų kningas suaugusiems (To cze visi teip trokszta, kaip žuvis vandens.) Tiesa, maž tereikia — bet tas mažas darbas reikalauja maž-daug atsidėjimo. Bet kas pargalės nuo seno cze išikerėjusi tingėjimą ir apsileidimą?! Mokytesnieji broliai lietuviai rodos tartum užmirszo, kad Laukesoj lietuviai jų giminė ir nežino, ar jie cze gyvena, ar ne! Apsileidimas nemažas!? Nevienas jus peikia ir perspėja, bet tares nekalti esą ir kaip moka teisinias. Vieni baimę įkliuti į žvairių gudų nagus, kiti parkalbinėdami, kad nėra tam tikslui žmonių, kiti apsakinėdami sunkias aplinkybes, kiti, ant galų galo, iszrasdami, kad tai nereikia (nors tai nevisai tiesa) užtatai, kad lenkiszkai supranta. Trumpai sakant, isz tingėjimo visa nešaimė. Kad norėtu, atrastu ir kelius, ir takus, ir žmones, ir pragumus, bijo. Nejaugi cze neatsiras gero žmogaus?! Cze graudu, keliauja toliaus szirdį nuraminti ir girdžiu tartum nuo tolo balša: toliau, toliau!! — Ir tiesa. Paveikslui gali buti **Smelinė**. Cze seniaus teip-pat, kaip ir Laukesoje, sakydavo tikt lietuviszkus pamokslus. Visos bažnyczios apeigos ir giedojimai buvo lenkiszki. Kad pakilo lietuviystės dvasia kn. N, N. pradėjo kiteip rėdyti. Tam garbingam vyrui negana buvo pamokslų — jis aprupino, kiek galėjo, savo brolius ir norints reikėjo daug darbo ir atidės, padarė, kad dabar vieną szventą viskas lietuviszkai, antrą lenkiszkai. Malonu sutikti tokį žmogų! Kaip džiauges isz jo lietuviai sunku apraszyti. Žustanti jų kalba iszkišo aikszen, paniekintas ir niekinamas

lietuvis pasijuto laimingu ir priglaudžiamu. Duok, Dieve, tokių daugiau, vis-gi mums vargti bus geriaus! —

Žvalgas.

Isz Baisiogalos. 1889 m. atvyko pas mus aptiekorius But-vyczius, kurs su dvarponio Komaro pagalba norėjo uždėti mūsų miestelyje aptieką. P. B. buvo žmogus labai gudrus, iszmingas ir narsus. Iszgirdęs, kad vietinės mokslainės „ucziteliai“ Stelmasziukas yra katalikams ir lietuviams didžiai neprietelingas sumanė jam „sztuką“ iszkirsti. P. B. vieną vakarą nuėjo pas „uczitelių“ ir sako jam: „Esmi vyresnybės siustas paslaptinai į Lietuvą, idant isztircziau, kaip augsztai stovi Lietuvoje maskoliszka apszvieta, kokią įtekmę jūs, ponai „ucziteliai“ turite ant žmonių ir kiek lietuvių į rusus ir pravoslaunus!“ „Ucziteliai“, iszgirdęs tus pono B. žodžius, isz pradžios persigando ir pradėjo aplink jį tupczioti, kaip lapė aplink vilką. Idant „paslaptingasis pasiuntinis“ gerai paliudytu pas vyresnybę apie pono „ucziteliaus“ darbus, tuojaus ucziteliai pradėjo p. B. vaiszinti ir pasakoti jam, kad „obrusenije“ eina labai sparcziai, kad lietuviai neužilgam liks rusais ir pravoslaunais. Kadą degtinė abiem gerai galvas įkaitino, nuėjo jie gulti. Ant rytojaus prasidėjo vėl tos paczios vaiszės ir ucziteliai ponui B. vien pasakojo, kad maskoliszka apszvieta Lietuvoje eina didžiais žingsniais pirmyn. Pons B. pasigėręs akyvaizdoje ucziteliaus pradėjo dainuoti maskoliszkas daineles carui ir vyresnybei labai neprilankias. Ucziteliai tuojaus suprato, kas jis per pauksztis ir ant p. B. suriko: „Kaip tu gali tokias negražias dainas dainuoti?! Tuoj pavadinsiu policiją ir liepsiu suimti!“ Bet p. B. drąsiai atsakė: „palaukk, palaukk, nesikarsztuok! ar tu žinai, kas asz esmi?“ „Na, ir kas tu esi?“ paklausė ucziteliai. „Asz esmi, drąsiai atrėmė p. B. nihilistų rinkinas ir vadas! niekur tiek daug nihilistų neradau, kaip terp uczitelių, vakar prie nihilistų skaitliaus ir tavę prirasziau ir dėlto, jeigtu tu manę įduosi policijei, atmink, kad mano rasztuose ras ir tavo vardą ir pravardę terp nihilistų užrasztytą, ir jeigtu manę pakars ant vienos beržo szakos, tavę kars ant antros!“ Ant tų žodžių Stelmasziukas smarkiai persigando

ir iszbało; prasidėjo vaiszės isz naujo ir su didžiausiu nusizeminimu pons ucztelius pradėjo p. B. melsti, kad aną isz „nihilistų sąraszo“ iszbrauktu laukan. Pons B. dar pasilebavo ant uczteliaus kaszto ir prižadėjo aną isz savo rasztų iszbrėžti. Neužilgam p. B. atsisveikino su ucztelium ir iszėjo į karcziamą, kurioje jis tuom laiku buvo apsigyvenęs. Tą karcziamą arandavojo nuo pono Komaro žandarbuvis Melnikovas, kurs akurat tamę laikę kėlė savo vaiko kriksztynas, ant kurių pakvietė apart popo Tichimirovo paczmeisterį Malinaucką ir žandarą isz Szaduvos. Kadą svečiai nuo degtinės gerai apkaito, kad linksmiaus butu pakvietė į savo draugiją ir poną B. Popas, budamas girtas pradėjo kabinties prie p. B., vadindamas aną „matiežniuku, neisztikimu caro tarnu ir tt. Pons B. tylėjęs kol tylėjęs atsakė: „Jūs turite savo carą, o mes turime savo kunigaiksztį“. „Kaip tu gali teip kalbėti?“ tarė supykęs popos: „ar tu nori, kad mes tavę suimtumeme ir į cypę įkisztumeme?“ „Ot, pasakiau tikrą tiesą, atsakė p. B.: jūs manęs į cypę negalite įkiszti. Jūs tur but nėkumet neskaitete savo ciecoriaus manifestų, isz kurių kiekvienas prasideda nuo szių žodžių: Mes isz Dievo mylistos Russijos ciecorius, Lenkų karalius, Didis Lietuvos kunigaiksztis ir tt. Todėl jums yra jis ciecorium, o mums tik kunigaikszeziu“. Ant tų iszmintingų žodžių visa rusų užstalo sėdžianti „kumpanija“ nieko negalėjo atsakyti. O popas toliaus besikabindamas prie p. B. pradėjo jam iszrodinėti, kad visi lenkai ir lietuviai turi pavirsti į pravoslaunus, nės ir garsingiausi stebuklais Vilniaus Asztrių Vartų Szv. Pana kadą tai pravoslauna buvusi. Ant to p. B. atsakė: „Jeigut pati Asztrių Vilniaus Vartų Szv. Pana isz pravoslāvijos perėjo į katalikų tikybę, tai ir jūs visi Jos pavyzdį turite sekti ir katalikais likti.“ Ant tų gudrių žodžių girtas popas neturėdams ko atsakyti, pradėjo ant Asztrių vartų Szv. Panos už priėmimą katalikų tikėjimo blāzgatyti. Tada p. B. nieko nelaukdams pradėjo popui žandus daužyti ir barzdą rauti, sakydams: „Tu, ałtoriaus tarne, kuriam reikėtu ginti Szventos Panos szlovę, tu dar czionai ant Jos blāzgatiji!“ Szaduvos žandaras ir paczmeisteris Malinauckas pro duris smuko laukan, o ir popas

bėgdams laukan ir galvą susiėmęs vien rėkė: „Musziu telegramą prie paties ciecoriaus“. Bet draugai atkalbinėjo muszti telegramą pas ciecorių, iszrodydami, kad patsai popas gali palikti kaltu, dėlto kad visi girdėjo, kaip jis blazgatijo ant Szv. Panos. Ant rytojaus popas iszspagiriojęs nuraszė ant p. B. ilgą skundą pas Sziaulių žandarų apicierų. Bet ir tas gerai isztyręs visą tą atsitikimą, prie pono B. nesikabino ir visą kalcezią sumetė ant paties popo. Todėl su maskoliais visados reikia apseiti gudriai, jiems į kinkas nebucztiuoti ir savę pastatyti teip, kad jie paskui negalėtu prisikabinti. — X. —

Bet užvis geriaus su maskoliais nesibicziuoliauti, neuliovoti, nės pats nenumanysi, kaip į bėdą įpulsį isitaręs netyczioms kokį žodį, arba pritrukęs kantrybės, regint jų didžiavimos. *Red.*

Isz Papolės. Szimeta po Kalėdų buvo įžymus vals-cziaus susirinkimas (schodas). Nekurie iszmingesni vyrai pakėlė klausimą apie bažnyczios užasekuravojimą (užstra-kavojimą) valsecionų kasztu. Bet, žinoma, kad tas tuojaus musų „pizoriui“ nepatiko ir jis visiems pradėjo iszrodinėti, kad Bažnyczios užasekuravoti nereikia, kad į tą vietą geriaus butu nupirkti „vołszebnyj fonar“ (liktarną dėl rodymo abrozelių, paaiszkinanczių skaitymą) dėl maskoliszkų skaitymų. Tuojaus ant „schodo“ atsirado keletas maskoliszkų czebatlaižių, o labiausiai vienas Kondratas isz Augustaiczių sodos, kurs vien rėkavo už minėtą liktarną ir už pizorių užstovinėjo. Ant gało paliko nuspręsta, kad bažnyczios asekuravoti ne-reikia, o į tą vietą nusprendė įtiekti liktarną. Girtuokliai pergalejo. Kad musų bažnyczia sudegs, tad visi žiurėsime į „liktarną“.

Su įvedimu monopolijos musų „czinai“ pradėjo rupinties(?) buk ir apie įvedimą blaivystės. Papolėje turime „kazionną“ arbatnyczia, o neužilgam žada įtaisyti ir maskoliszkus skaitymus. Pas mus viską nori įvesti „kazionną“; pradedant nuo tikybos ir baigiant ant degtinės viskas yra „skarbavos“.

Isz Troszkunų. Vienas musų parakvijos dvarponis, turįs dvarus ir Vieszentų ir Subacziaus parakvijosę par

kelioliką metų savo ukininkavimo išpardavė daugal žemės lietuviams valsezionims po koki kas norėjo szmotą; yra pirkusių ir po vieną desetiną. Ant nelaimės daugumas pirkėjų, nors piningus seniai užmokėjo, pripažintis negavo. Paskutiniame laikę par rupestį to dvarponio moters ir sąsiedų dvarponių aikvotojas žemės buvo paimtas į „apieką“, ir tuom atimta nuo jo tiesa išduoti pripažintę. Žmonės atidavę paskutinį kruvinu prakaitu uždirbtą skatiką, nebežino, ką bedarą, ypatingai tie, kurie neturi nekokių geresnių dokumentų, kaip tiktai prastą kartelę ir tai netikusiai raszytą; vargiai turės jos kokią vertę. „Apieka“ užsidavus užlaikyti dvarponio mantą cielybėje, nenori išduoti pripažinties. Tikras valdytojas dabar į apieką paimtų dvarų yra pati ano dvarponio; nuo jos sąžiniszkumo tatai dabar priguli laimė ir nelaimė pirkėjų, tai-gi ir kreipias visi prie jos, praszydami mielaszirdystės. Bet nedaugalis tegalėjo prieiti. Ana, nors pravoslauna, esanti dora moteriszkkė, žadanti žemę pirkėjams pripažinti, jei neklausys nesąžiniszkių kurstytojų, kurių nekumet netruksta. Terp tų pirma vietą užėma vienas didis dvarponis, lenkiszkas fanatikas, nekencziantis žmonių lietuvių, su kuriais nevisai žmoniszikai elgias. Jis tatai trokszta, kad ponia atimtu žemę nuo pirkėjų, todėl, kad tiktai pamato koki žmogelį, norintį prisiartint prie ponios ir išreikszi savo reikalavimus, kuogreicziausiai izbrukta, kaip szunį, kad ponia neparegėtu. Sunku žinoti, kuom tas dalykas pasibaigs; bet jei žmonės bus nuskriausti, tai tas dvarponis — kurstytojas žino, kad nebus jam dovanota: garbę, kurią lyg sziołai nevertai turėjo pas lygiuos sau ir auksztesnių, pasirupinsime tadą sumažinti par atvirą publikaciją, o gal ir kitokis budas rasyš nubausti, tenemislyja, kad nabagus žmones gal skriausti be jokio atsakymo!

Szis apverktinas atsitikimas tai bus pamokymu visiems lietuviams, kurie perka žemes, tai neužsitiki ant geros pono szirdies, bet dirba ir negailės kaszto ant padirbimo kuogeriausių rasztų, kad paskui daugiau nekasztuotu. Ir abėlnai nuo mūsų dvarponių nėra ko daug vilties: jei seniaus, kada buvo galingi, izszvirte į lenkus, nieko gero nepadarė lietuviams, tai dabar, kad ir rastus toksai, noris

gerai daryti, tai nususeš nebegalėtu. Bet tokių su gerais dėl lietuvių norais reikia su žiburiu pajieszkoti: tamsus, be augsztesnių siekių, jie rodos esą ne gašo devynioliktoje szimtmeczio sunus, bet asztuonioliktoje, negalėdami dar sutikti su tą mislę, kad dvarponiui reikia ir pridera teip pat sunkiai, bet laisviai darbuoties, kaip ir prastesniam, biedniesniam žmogui, o ne pelnyties isz svetimo darbo.

Dvarai ir dvarponiai daro mums tik papiktinimą. Kam-gi nežinomos yra dvarų paleistuvystės? Dvaras tai lizdas paleistuvystės, o daugumas „ponų“ nei nemislyja priesz žmones slėpties, mainydami moteriszkas, kaip kepures, o kad katalikų tikyba jiems uždeda panczius, tai ir tikyba su lengvą szirdžią permaino. Musų krasztę neseniai buvo toks atsitikimas, o girdis ir kitur daug panaszių, o da daugiau yra „kandidatų“ ant antros ženybos. Ko-gi cze stėbėtis, kad ryszys tarp tikrųjų lietuvių ir iszvirtusių į lenkus dvarponių truksta arba jau pertruko? Lietuviai vis labiaus prieszingi sąsiedams dvarponiams, ypatingai už permainymą tėvyniszkos lietuviszkos kalbos, bet dvarponiai ypatingai tamę dalykę ir yra nepermałdautini lietuvių prieszai. Dievas duos, gal ir be dvarponių rankos isztversime ir neisznyksime maskoliszkoje ir lenkiszkoje juroje, nors, žinoma, kurs kas lengviaus butu gelbėtis priesz maskoliavimą, kad turtingesnieji ir mokytesnieji maczytu. Ne lietuviai nuo dvarponių traukias, bet dvarponiai lietuvius su paniekinimu atstuma ir užtat turės atsakymą priesz Dievą ir istoriją, kaip Kurszo vokiecziai atstumę nuo savę latvius.

Isz Vieszintų. Priesz Velykas buvo teip ilgai laukiamas sudas už užmuzsimą nieko nekalto ukininko Senvaiczio. Užmuzsė ji nekas kitas kaip tiktai jo moteris, jo sunus ir da dujei papraszyti: Senvaitienės brolis Kedainis ir kalvis Vaiszvilą isz Migonių. Visi bijojo, kad kaltininkų nepaleistu, antdėję lengvą bausmę, kaip tai kartais atsitinka. Ant laimės nusudijo gan asztriai, nės atėmus visus jų turtus ir tiesas iszsiuntė ant sunkių darbų į Siberiją: motyną ant 15 metų, sunų ant 8 m. Kedainį ir Vaiszvilą ant 10 metų. Verta karonė už pikecziausį darbą. Kas už

vis mums mažiausiai tai tas, kad jie netegalės besugrižti į Lietuvą. Gailu lietuvių, bet žmogžudžių savo tarpą nepridera laikyti. Oi, žmonės išnyko! Kaip tai tankiai jau atsitinka užmuszstės su lengvą szirdžią; užmuszt žmogų rodos teip lengva, kaip gaidį papjauti! Bene už tokį išnykimą apleidžia Dievas Lietuvą neprieteliais?

Isz Gelvonių. Vilniaus gub., netoli nuo Vilkmergės. Lenkomanai kunigai isz Gelvonių bažnyczios iszvarė lietuviszką kalbą. Garbingas kun. Mironas tapęs Gelvonių klebonu, vėl pradėjo retkarcziais laikyti lietuviszką dievmeldystę ir sakyti iszalkusiems lietuviams lietuviszkus pamokslus, rupindamos apie didesnę Dievo garbę, kaip apie lenkų politiką. Lietuviai isz džiaugsmo net aszaras lėjo ir nežinojo, kaip iszszlovint savo teip didį geradėją, kurs dėl Dievo garbės ir žmonių gero, paniekino visas apkalbas ir rugojimą lenkų fanatikų. Tada tiktai gali kunigas vesti žmones prie doros ir Dievui tarnavimo, kad yra gerai permanomas. Rodos, tiesa aiskesnė už szviesą, o vienok nevisiems aiszki. Naujas Vilniaus vyskupas Žvieroviczius, kaip griausmą isz debesų atmetė kun. Mironui rasztą, atemantį nuo jo klebonija, už teip baisų nusidėjimą ir paskirianti į kamendorius. Kad tai butu padaręs koksai lenkuojantis džiakonas ar prašotas, neesant vyskupui, kaip tai atsitiko perniai su kun. Szoparą, iszmestu isz Kalvių klebonų į kamendorius teip-pat už lietuviszkus pamokslus, tai da galėtumėm szejp neteip sutikti, bet kad teip butu pradėjęs valdyti vyskupystę. Augszciausis piemuo, kurs ant pirmos vietos tik Dievo garbė teturi rupėti, tai mums neprantoma. Beg tai tiesa? Jei butu tiesa, tai par karti dėl nelaimingų vilnieczių lietuvių, par amžius visokių audrų daužomų, kol neiszbarstys savo lietuvisztės, o paskui ir katalikystės. *Erszkietytys.*

Isz Szaulėnų. Visa mūsų parakvija grynai lietuviszka. Yra keletas bajorų, bet jie visi gerai supranta ir gražiai szneka lietuviszkai, todėl a. a. kun. klebonas Katelė par 30 metų vartojo bažnyczioje tiktai vieną lietuviszką kalbą. Dabar sztai isz Kauno parvažiavo naujas klebonas kun.

Vieliczka ir isz sykio pradėjo skaityti lenkiszkas Evangelijas. Mes neesame prieszingi nei vienai kalbai, visur visoms pripažįstam vietą, kamę tiktai regime nors mažiausia naudą. Minėtoje parakvijoje įvedimas lenkiszku Evangelijų netiktai nebus naudingas, bet da-gi blėdingas; poros trejeto lenkuojanczių bajorėlių netik nepalinks prie didesnio dievo-baimingumo, bet da-gi isztvirkys, nės pakels anuos į didystę. Žinodami, kad klebonas skaito skyrimai Evangeliją dėl trejeto asabų, nemaž to neims už progą jų duszioms papenėti, bet ims už ženklą, jų „ponystę“ pagarbinanti, nežeminsys Kristaus žodžius girdėdami, bet pusys priesz tos kvailius „mužikus,“ nemokanczius jų teip pagarbinti, kaip kunigas klebonas. Kad tai tikra tiesa, senesnieji kunigai patvirtins. Tiktai su labai dideliu protu ponas atjieszkos tikrąją priežastį to pasielgimo; bet kuonevisi tamsokus bajoreliai, tankiai isz priežasties savo pasiputimo, daug kvailesni už mužikus, matys tamę kunigo „politikavimą ir skirsys nuo žmonių, su kuriais dvarą turime surishti kuangszecziausiai. O kaip suriszi, jei skirtingumus darysi, ypatingai jautriamę dalykę — kalboje? Sziaulenų parakvijoje jau prasidėjo partijos, ko seniaus nebuvo ir nuo ko klebonai turi rupestingiausiai žmones sergėti. Tukstanczių lietuvių dėl kelių iszvirtelių sulenkuoti negalės, tai tie keli tegul prisideda didžiojon kruvon. Bus visiems sveikiaus ir iszmingiaus padaryta.

Isz Rietavo. Gavome žinoti, kad Ministras Vidaus Dalykų raszė Jo Mylistai Žemaczių Vyskupui reikalaudamas iszkelimo Rietavo kamendoriaus kun. Pr. Gugio į Kurszą, buk tai už tą, kad anuomet sėdėdamas Kretingos Klisztoriuje už iszkałą paraszės į užrubežinius laikraszczius, kaip klebonas Zaukevyczius ir dvarponiai szelpia iszkałą, pagiria platinimus rusifikacijos ir tt. Paraszės buk patsai paskleidęs po parakviją tarp rietavieczių dėl persergėjimo priesz kleboną. Kaip tai nekaltai kartais gauna žmogus nukentėti! Mes ant szios vietos skaitome už reikalingą pasakyti, kad ne kun. Gugis, nėkas kitas isz Lietuvos neprisiuntė žinių apie Rietavo iszkałą, bet mes patįs gavome paskaityti maskoliszkoje Kauno gazetoje:

„Pribavlenije k. Kor. gub. Vied.“ ir N. buvo parodytas. Jei kas pyksta už publikaciją, tai tegul pyksta ne ant ko kito, kaip ant Rietavo uciteliaus, kurs pirmas pasigyrė laikraszcziuose, kaip aną visi szelpia ir giria. „Donosas“ matyt buvo paraszytas interesusotos asabos isz kerszto, ką ir Ministras gal suprato, kad kun. Gugio nėraž nekarajo, nėraž. Kad rėdas butu pripažinęs kunigą kaštu už raszumą į užrubežinias gazetas, neteip butu pasielgęs, be mielaszirdystės, o dabar, nežinia dėl ko, reikalauja tik perkėlimo. Cze gauname pasergėti naują ir da negirdėtą daiktą: Ministras, naujas Vilniaus general-gubernatorius, vedžiojamas už nosies puspopio Siergijewskio, pradeda kiszti nosį, kur nereikia. Lyg szioł da nei vienas maskolis nekomandavojo Žemaiczių vyskupu ir neskyrė kunigams vietas, o dabar matyt pradeda; tik vylimuos, kad ir cze drąsus Araształas neduosys vedžioti už nosies, nors už savo nepriłankumo maskoliams yra kasmet sztrapuojamas ant 4000 rublių!! atemamų isz algos. Drąsiai ir kantriai gyvendamas biednystėje, užsipelnys garbę nuo žemaiczių o Dievas kitu kuom Jam atmokės.

Isz Titavėnų. Po iszvežimui klebono kun. Sereikos už apgynimą senųjų kapų ir Kopolyczios szv. Jurgie, kurius popas norėjo pasisavinti (apie ką buvome jau „T. S.“ rasę), popas pradėjo melsti savo perdėtinius, kad jį perkeltu į kitą vietą, nės Titavėnuosę nebegaliąs bebuti: katalikai, gird, isz rustybės galią jį užmuszti. Bet perdėtiniai nesutiko perkelti, kol nepabaigs byłos su kun. Sereiką, dabar sėdžiancziu kliosztoriuje už pasiprieszinimą popui. Tadą popas pareikalavo atsiusti urėdninką, kurs butu apgynėju jo gyvybos; tas praszymas greitai buvo iszklausytas ir urėdninkas atvykęs į Titavėnus apsigyveno antroje pusėje ulyczios (gatvės) tiesiop minėtų kapų. Urėdninkas niekuom daugiau neužsiėmė, kaip tiktai vaikymu ir baidymu moterų ir vaikų, kurie nori papuoszti kvietkais ir medeliais kapinius sau brangių ypatų: senelių, brolių ir seserų... Kam-gi jie nebrangūs, nors numirę. Urėdninko darbas buvo lengvas, bet vis-gi reikėjo pavalgyti ir apsidengti, gyvenimą nusisamdyti, žodžių — reikia

piningu. Pratarnavęs veitui artie metų, pradėjo reikalauti nuo popo užmokesnio. Popas kreipėsi prie Tarpininko (posredniko), primindamas, kad urėdninkai yra visur apmokami valseziaus piningais, todėl ir titavėniskis turi gauti algą nuo žemaičių valsezionų. Tarpininkas įsakė starszinai ir starstai, kad nuo miesczionų ir apylinkės gyventojų surinktu urėdninkui algą, bet gavo atsakymą: „Kam tarnauja, tas tegul ir algą moka, mes, turėdami valstinį urėdninką Szidłavoje, antram nemokėsime“. Tarpininkas dideliai supyko, liepė starsziną su starostą sukishti į cypę ant trijų dienų. Negal žinoti, kaip titavėniskiai toliaus kariaus; jei nusigąs ir bus tokie mulkiai, kaip anuomet, tai užsidės ant savęs da vieną liekį jungą — mokėjimą algos popo sargui. Anuomet, kad caras buvo padovanojęs žmonėms po biszkį mokesčių už žemę, Titavėnų valseziuje liko 60 rs. Tas pats tarpininkas išgyręs popo darbsztumą ant naudos titavėnams, patarė dovanoti tus 60 rs. popui, kaipo „nagrada“. Titaveniečiai visi isz karto sutiko ir dovanojo, o popos padėkavodamas jiems už tą dagi senuosius kapus ir szv. Jurgio koplyčią atėmė. Teisingai, kamę buvo titavėniečių protas. Matai kas iszeina isz to, kad žmonės duodas, nieko patįs nemislydami, vedžioti už nosies!

Popo szunyběms nėra gało. Netoli nuo popo ežero yra upelis Titevka su eželeriu; jie priguli ponui Romarui, bet godus popas ir tuos pasisavino ir iszdavė kontraktą žvėjui ant žvėjavimo. Romaris pajutęs padavė popą į miravojį sudą, ir atsiszaukė į pravoslavų konsistoriją, bet ar iszgraijis? Lyg szioł buvo teip: kamę maskolis, o labiausiai popas, tenai ir tiesa; dėlko-gi ir dabar sztai negali p. Romaris pragrajiti? Reiks popui atiduoti ežerelį ir upelį.

Dėl papildymo bedugnės savo kiszenės Titavėnų popas pardavinėja rąstus (sienojus), suvežtus statymui cerkvinės iszkałos. Už tą tai mes visai nepykstame: lai sau paduoda lyg pastarojo rąsto: nebus ant Žemaitijos kuno da vieno pravoslaviszko szaszo — cerkvinės iszkałos.

Isz Kursko. Neparseniai bomba dinamito suardė pravoslavizką koplyčią, bet abrozdas szv. Panos Znamienskos kuk tai stebuklingai likęs sveikas. Neužilgo stebuklas iszsiaiszkino. Pravoslauni žokaninkai norėdami „pasidirbti“ stebuklingą vietą, iszneszės pirma abrozda, padėjo bombą ir koplyčią suardė, o paskui abrozda slaptu vėl padėjo griuvesiuosė. Teip kalba.

Isz Amerikos. P. Juozas R . . . s terpu kitoko raszo mums apie nuliudimą vienu amerikiečių ir slėpiamą džiaugsmą kitų isz priešasties myrio „Amerikos lietuvių tėvo“ — a. a. kun. A. Burbos. Vieni jo aukas ir darbus dėl lietuvių tautos ir einancijų į mokslus lietuvių atmena ir jo nebtekę, gailis, kiti matė jamę prieszą, priartino jam myrį, įkirėdami ir dabar džiaugias. „Nusiminkite ir jūs, lietuviai, broliai tėvynainiai atsimine, kad „Auszrai“ tekant jis pirmasiai pažino lietuviszką žvaigždele ir savo dainomis ją pasveikino“. Raszėjas skundžias, kad Amerikos gazetos par menkai apsvarstė nabažninko darbus ir privałumus. Už vis geriaus apraszęs „Garsas“, o ne „Vienybė“, dėl kurios daugiausiai darbavos, pagiria ir „Saulė“, kuriaj nabaszninkas visad buvo prieszingas, bet kuri, prieszuį mirus, viską užmirszo ir prigulincią vertę jam pripažino. Už gerą kun. Burbai amerikiečiai pabaigoje amžiaus błogu atsिमokėję: „Vienybė“ apleidęs, negalėdamas toliaus sutikti su naujais sądarbininkais ir jų negeromis nuomonėmis; par pusę metų negavęs algos par pakurstymą tugi. „Kiti laikraszcziai pripažino nabaszninkui garbę tik pusę lapų ir butu buvę geriau, kad butu visai nemislėję. Neteip reikia minavoti tą, kurs pramynė takus terp erszkiečių. Liudna“.

Sutinkame su p. R . . . iu, kad par silpnai aprokavote nabaszninko nuopelnus. „Vienybė“ nuo savęs nieko nepridejo; perspaudindama tiktai jo biografiją isz „Rasztai ir Rasztninkai“ Szliupo. Mes, kiek isteigėm, raszėm apie aną užmarinį darbsztuolį dėl paraginimo savųjų sekti jo pėdomis.

Isz Vilniaus. Lietuva turi naują General-gubernatorių Trockį, apėmusį vietą mirusiojo Orzewskio. Kas jisai par

vienas, da niekuom nepasirodė. Apimdamas tarnystę prakalbėjo į susirinkusius dvasiszkuosius, kaip į kokius žalnierius ir ant gašo paprastą žalnieriszką madą užklausė: „ponimajete“? (Ar suprantate?) Dvasiszkieji, žinoma, sumurmėjo: ponimajem! nors isz tikrųjų sunku buvo žinoti ką Trockis norėjo iszreikszi, kalbėdamas apie vieną Dievą ir vieną tikėjimą. Žmonės sako, Trockis turįs — kareivio dusią ir kuną, czinauninkystę nėmaž neužiimsias, bet tiktai vaiską musztravosias, ir galas. Kaip ten yra su kariumenę, nežinia: tą tiktai galiu pasakyti, kad rėdymu Lietuvos jisai patsai mažai teuzsiėma, o jei ką daro, tai įkalbamas Vilniaus Kuratoriaus Sergijewskio. Pasirodo tatai, kad General-gubernatorius vis-gi visai Lietuvoje nereikalingas, kaip raszė ir sprendė visi gerieji maskoliai, Orzewskiui mirus. Maskolių kunigaikszczio Mieszczerskio gazeta „Grazdanin“ perniai raszė: sztai, sako, praslinko keletas mėnesių, kaip Lietuva neturi general-gubernatoriaus, valdo ją tris gubernatoriai, ir niekas prastas neatsitiko. O jei nieko prasto neatsitiko, tai gubernatoriai gali apseiti be general-gubernatoriaus. Spėju, kad tamę tarpę butu atsitikę butinai kas nors nedoras kam nors nemałonus, jei butu buvęs general-gubernatorius, tokia jau buvo Kachanowo ir Orzewskio politika. Juodu, iszmislinėdami savo palitiką sumaskoliavimo Lietuvos, žmonėmis nėmaž neužiėmė, par tat Lietuvoje apszvietimas stovi teip žemai, kad žmonės da nežino, ar jie lietuviai, ar lenkai, ar maskoliai. Daug ko gero reikia Lietuvoje padaryti, o ypatingai iszblaszkyti galybes nedorų czinauninkų ir nedorų mokytojų isz iszkaų; pakelti augsztyn turtingumą, ale viską gali padaryti gubernatoriai. Gerai tadą Trockis ir daro, be reikalo galvos nesukdamas. Nelaimė tiktai, kad prisiplakė tas puspopis Sergijewskis, kursai vienas pats beliko isz senųjų smaugikų. Ir jis buvo iszvirstąs isz savo apaształavimo vietos. Perniai caras buvo aną iszbrukęs isz Vilniaus, bet Sergijewskis puolė į Maskvą, kamę sėdi caro dėdė Sergijuszas, papėdė ir ramtis visų, kurie mislija teip, kaip mislijo caras Aleksandra III, visų, kurie bijo duoti žmonėms nors biszkelį laisvės, kad patiems neprieitu galas. Senieji tatai perlaužė jaunąjį carą, privertė aną nutilti, nors teip puikiai,

iszmintingai buvo pradėjęs mañoniai valdyti žmones. Tai-gi Senosios eilos partija paturėjo Sergijewskio pusę ir jisai pasiliko Vilniaus Popieczytelium ir valdo visą Lietuvą. Oi, negera, kada popų seminariystas valdo!

Isz Vilniaus. 4 d. gegužės m. 1898 m. buvo Katalikų Seminarijoje egzaminai klierikų 4jo ir 2jo kurso. Ant tų egzaminų žadėjos ateiti general-gubernatorius Trockis. Jo Mylista Vilniaus Vyskupas Zvierawiczius, žinodamas kareiviszką Trockio dusią, sziteip pasigerino jam: parėdė, kad klierikai priimdami Trockį „aiszkiei, balsingai ir retai pasakytu: Zdravstwujte, wasze wysokoprewoschoditielstwo“!! Klierikai isz pradžios nenorėję, bet kad Rektorius supykęs už neklausymą, pasveikinę kareiviszkai, kas Trockiui labai patikę

Apie Vintą.*)

Jei zero nenori draugijoje buti,
Mokinkis, mokinkisi vinto;
Tą vieną svarbiausią praszalinęs kliutį,
Jau stosi ant kelio isztrinto.

Prie vinto nereiks iszkalbingos sznekos:
Szendieną ne ji liaurus renka;
Vien žodžiai du — tris lig adynos penktos
Par isztysą naktį užtenka.

Matronos garbingos, kurių liežuveliai
Tarytumi sukas ratu,
Prie vinto atsilsite nors valandelę,
Atraste plepėt pamažu.

Prie vinto nereikia nei didelio proto:
Atimti, pridėti tiktai!
Prie jo bus gerai ir dėl vyro pilvoto,
Ir raisziui, kurs eina kreivai.

*) Vintas yra tai toksai grajimas kartomis, pas ponus labai madon lėjes. Raszėjas eze tyzciojas isz grajinczių kartomis, kuriems nereikia nei daug proto, nei jautrios sąžinės.

Be vinto žmogus lyg nepilno dar meto:
 Gerai, jeigu kenčiamas bus;
 Guodonės negaus, nors kalbētu iszreto
 Ir žydu skaitytu rasztus.

Jei vinto mokėsi, tavęs neapleis
 - Kaip mylimą svečių pakviesti;
 Su vyrais garsiais, jenerolais didžiais
 Galėsi greta atsisesti.

Jei koki aprupinti norėsi dalyką:
 Ant vinto užkviesti — naudinga.
 Nieks sauso neklauso, nedirba už dyką:
 Ant vinto pakviesk reikalingą

I ranką szimtinę įbrukt — negražu!
 Šupyks!... Bet prašozti gali;
 Ir reikalas tavo sau eis, kaip ledu,
 Ir pirsztai nebus sutepti.

Kiszenė — tuszczia: ir-gi vintas padės
 Prikimszi... ne savo... tai kito!
 Nenori sau gobsziaus — piningo garbės:
 Par vintą ne vienas nukrito.

Daug laiko turi: isz bėdos iszvaduos
 Prie vinto susėdę draugai;
 Ir nieks dykaduonio tau vardo neduos,
 Ir laiką prastumsi linksmi.

Garbė tau pirmamui, kursai ant naudos
 Žmonijei iszmislijei vintą!
 Tau velnias patsai negailėsyz smałos,
 Priversdamas kauszą primintą

Maironis.

Mūsų kningos.

Garbingas p. Olszewskis, „Lietuvos“ išleidėjas garsina jau išėjęs iš po spaudos nauja ir labai naudinga kningelė: „**Trumpa geografija, arba Žemės Apraszymas,**“ sutaisyta Nerio. Ten esą trumpai ir kuoaishkiausiai apraszyta visos penkios svieto dalis, jų gyventojai, gyvuoliai ir augmenis. Svietas, jo dalis ir salos esą perstatytos mapomis, o žmonės, gyvuoliai ir augmenis aishkiais paveikslėliais. Kningelėje esą 48 abr zdėliai ir 26 mapos. Pusių 144. Prekė 25 centai. Adresas: A. Olszewskis. Sub. Sta 60 Chicago, Ill. N. America. Neužilgo gal atsiras ir Tilžeje. Ant garbės „Lietuvos“ ir „Garso“ reikia pasakyti, kad jos daug naudingų kningelių mums parupino.

Svetimos kningos.

„**Katolu Māju Kalendars**“ 1898 g. Klajâ laidis J. Steinberg's. Rigâ II gada gajums. (Kataliku Naminis Kalendorius“ 1898 m. Antri metai. Latvian Inflantieciai, kurie savo kalbą teip maždaug skirias nuo Latvian Kursziecių, kaip Lietuvian Augsztaicziai nuo Lietuvian Žemaiczių, atgavo jau savo literas. Inflantai (Vitebsko gub.) latviai, seniaus prigulėjo par ilgus szimtus metų prie Didžios Lietuvos Kunigaiksztytės, vieną valdžią turėjo, kartu kariavo ir tt. Dėlto daugalyje dalykų yra susitaikinę su lietuviais; kad kurszieciai be mažko visi iszvirto į liuterų tikybą, inflantieciai pasiliko katalikais; ir kalba jų daugiau panaszi į augsztaitszką lietuviszką jų sąsiedu kalbą, nės lietuviszki kunigai lietuviszko juos par bažnycią. Jie tatai yra artymiausi mūsų broliai. Mes juos turime dėlto labiaus už kitus mylėti, su jeis susiartinti, o par juos ir su kurszieciais, tolymesniais mūsų tautieciais. Mes turime džiangtis, kad rupestis tų mūsų sanbrolių nenųėjo ant dyko, kaip mūsų. Sztai katalikais galės jau pasiskaityti gražių pamokinimų, toliaus galės turėti mađakninges, spaudintas lotyniszkomis litaromis, o lyg sziol tas kningas jie lygiai vargingai, kaip ir mes, gabeno isz

Prūsų, Jiems buvo da didesnis vargas, nės gyvena toliaus nuo rubežiaus. — Minavojamamę Kalendoriuje randame darbelius ir ženklus rupesnio netiktai latvių kunigų, bet ir lietuvių, kaip tai Jurgaiczio, Bizauskio, Jaso ir k. Tai pirmoji proba vienybės lietuvių su latviais.

Nuo Redakcijos.

P. Matroniui. Eišos: 1) „Asz norėčiau prikelti nors vieną senelį“, 2) „Ziemos Rytas“, 3) „Apie Vintą“, 4) „Ant Neapolio Užtakos“ nors angsti prisiūstos, vienok i „Kalendorių“ pasivėlavo, nės medega jau buvo išsiūsta p. Mauderodei. Atenczių metų „Ukiszkasis Kalendorius“, sargiečių paprupintas, yra didelis; spaudėjas-gi prisizadėjo netrupinti; vylimis išspildysias savo prizada, nors trumpesnieji daugiau peño duoda.

Amerikos Redakcijoms, kurioms buvo pasiūsti privatiszki raštai. Łaukiam apskelbimų apie musų laikrszstį. „Garsui“ ir „Lietuvai“ dėkavojam už idėtus jau apskelbimus, stėbiamies tiktai, kad „Garsas“ apskelbė mus pagal pirmuju, ne szendieniųjų. Nės privelytumem regėti teip apgarsinta, kaip N. 22 „Lietuvos,“ tatai pagal musų praszymą.

„Sargieziams“. Szieji einantieji metai — tai „Varpo jubiliejiniai, pasirengę esa atminimui deszimtmetinių sukaktuvių „Varpo“ izsleisti tam tikrą jubiliejinį numerį arba kningelę, dėlto užkviečia visus . . . ir tuos, kurie dirba toliau nuo jų atsiskyre. „Ant to dvasios pokilio galima susieiti visi, nepažeisdami nė savės, nė savo nuomonių, nėra tai pokilis vardan tos pacios bendros mums visiems idėjos, dėl kurios dirbame izsvien visi, nors pasirinkę įvairius kelius.“ „Tėvynės Sargo“ redakcija pasiraszo po tuo izszmintingu „Varpo“ pakvietimo ir rengia porą ilgesnių straipsnių i „sukaktuvinį,“ kaip ženklą, kad galime tuuosę dalykuosę su „Varpu“ nesutikti, bet negalime užginti jam svarbos ir nesidžiaugti, kad tarp audrų izsztvėrė idgus metas. Kuoilgiausiai, prieteliai! tiktai santarvėje, vienybėje. Tolymesnieji „sargieziai“ ką mislyjate? Bene prisidėsite?

Prie szio No. 7 „T. S.“ yra lengvai atskiriamas ir be paojaus užlaikomas priedas: „Garborius ir kailladirbis“.

Atsakąs rėdaktorius **J. Łapinas Tilžėje;** prie jo siūst rasztus, rankraszczius ir piningus; pas jį teipo-gi laikraszczio krautuvė. Antraszas: **Herrn J. Łapinas, Tilsit, (Ostpr.)**

Spaudinta pas J. Szenkę, Tilžėje.

Garborius ir kailiadirbis, ir kitokios ukiszkosios patarmės.

§ 1. Materialai prie uodų (arba skurų) isdirbimo vartojamieji.

Vanduo uodoms dirbti reikia kad butu visiszkai tyras (szystas) ir minksztas; toks vanduo randasi upėse, ežeruose ir nekuriuose szaltiniuose (versmėse).

Garborinė rugsztis, kurią turi savyje žievė nekurių medžių:

- a) visugeroji rugsztis yra jauno ažuolo žievė ir jo atžalos, o seno ažuolo žievė mažiaus duoda rugszties ir tą pacią tamšios varšos;
- b) karklo žievė teip-pat gerą duoda garborinę rugsztį; visugeroji yra rugsztis tų karklų, kurie turi gauruotus lapus, o visuprastoji — augancziųjų smiltynuose ir pelkėse.
- c) beržo žievė (tosį reikia praszalinti)
- d) eglės ir puszies žievė
- e) alksnio žievė, deranti uodoms parudinti, arba rudai nudažyti

Katekas (lotyniszkai areca catechu) perkamas krautuvėse tamsiai rudais luitais ir vartojamas dėl dažymo medžio ir gijų, turi savyje labai daug garborinės rugszties.

Alramentiniai rieszutėliai turi visudaugiausia garborinės rugszties.

Visugeriausis laikas žievėms lupti yra pavasaris nuo pusės gegužio liki galui birželio mėnesio; kitokiamę laikę žievė turi mažiaus garborinės rugszties. Perkant garborines žieves, reikia mokėti pažinti, beg yra geros, bene pakvaleziuotos.

Žieves reikia pirmiaus sugrusti. Didelėms garbarnioms pravartu turėti tam tikrą maszyną žievėms grusti.

Prie ko ir kaip dera primintieji materialai, paskui placziaus pasakysime.

§ 2. Užlaikymas uodų (ir kailių) nulupus nuo gyvuolio, kad neputu.

Retai teatsitinka kailį szvisziai nunertą nuo gyvuolio, tuojaus-pat ir duoti garbarinon; tankiausiai priseina paľukėti keletą mėnesių. Tamę tarpę kad kailis nepagestu, reikia mokėti jį užlaikyti.

Visugeriausias užlaikymo budas yra **užszaldymas**. Žiemos laikę užszaldo kailį, sulenkdami plaukais vidun; paskui, akmenimis ar plytomis grįstoje ledaunioje pripila vandens ant aslos ir tą vandenį užszaldo, apibarstydami sniegu; ten sukrauna užszaldytus kailius, kiekvieną kłodą apibarstydami sniegu; pagaliaus ant virszaus gausiai apipila sniegu. Tokiu budu kailiai neimaž negedę užsilaiko lig-pat liepos mėnesio.

Sudymas kailių yra teip-pat geras užlaikymo budas. Kailį pakloja plaukais žėmyn ir plynąją szalį apibarsto lygiai druską, tadą užlenkia galvą ir suvynioja visą kailį apvaliai lig koczėlą ir surisza, kad nebeiszsiivyniotu. Pagaliaus sudeda į tam tikrus indus ir angszcziau stiprai įdeda virszų, kad surimas neisztekėtu.

Džiovinimas kailių yra tai priprastas užlaikymo budas. Nereikia ant saulės džiovinti, bet po pastogę, vėjo perpucciamoje vietoje. Svarbus yra daiktas, kad kailis sudziutu lygiai, be rukszlių.

Kreolinu vandenimi suvilgyti kailiai ilgai užsilaiko nepuvę ir minkszti lig naujai nudirti nuo gyvuolio. Imasi 5 dalis kreolino ant 95 dalių vandens. Kreolinas yra labai pigus, bet nuodingas (truczjjas); gaunamas aptiekinėse krautuvėse.

§ 3. Kailių iszplovimas ir atmirkymas.

Pirma iszdირbimo, nuo pat pradžios uodas reikia gerai iszpłauti, kad kraujas, purvas, dulkės ir k. butu visiszcai praszalinti. Nuo neplautų uodų garboriniai skystimai pagenda ir palieka niekam kitam nebederą, kaip tik laukan iszpłiti, ir pertatai pasidaro pragaisztis.

Užszaldytosios uodos, inesus isz ledaunios, patpirma reikia sudėti į indus ir sziltai paľaikyti dvyliką adynų, idant atitirptu.

Džiovintosios uodos patpirma reikia atmirkyti vandenyje. Bet nereikia jų lyginti, nei taisyti, bet teip kaip buvusias sudžiuvusias sudėti į indus (lygindamas, gali jas sulaužyti). Po dvidešimtketurių adynų, kad jau uoda atmirks ir lenkiama nebelusz, iszink ją isz vandens ir iszlygink, o iszlyginęs vėl įmerk vandenin, pirmiaus kisdamas galvą, kojas, uodegą. Vasaros laikę mirkyti užtenka keturių dienų, o žiemą — szeszių. Kasdien reikia uodas perkravoti ir vandenį mainyti.

§ 4. Uodų iszkaiszimas, arba numėsinėjimas.

Nuplovus ir įatmirkius uodą, reikia ją tuojaus numėsinėti, tai yra: nukaiszti, arba nuskusti, nulupti nereikalingus priemiszinius, kaip szitai: mėsa, taukus, gyslas ir kitus. Tam tikslui vartojasi tam tikras peilis, su dviem kotais, o per viduri turis įlinkmę; prie to darbo, uoda kloja ant pusapvalių trinkų ir kaiszti (arba skusti) pradeda nuo sprando. Kaiszti uodą reikia skersai, dėlto kad iszilgai kaisziama uoda gali susproginėti (arba suskeldėti). Įpatingai plonas uodas kaisziant, reikia atsargos; todėl gudrieji darbininkai pakloja apaczion keletą uodų.

Įspėjimas. Uodos kad neputu bemirkomos, į vandenį prideda 3, 4 lig 5 latų sodos ant kiekvienos uodos. Kiti uodinininkai vieton sodos vartoja sėrinį natrijų, po 1 latą ant kiekvienos uodos.

§ 5. Plaukų praszalinimas.

Visulengviausis ir visugeriausias budas plaukams praszalinti yra sukaitinimas uodų kruvose. Tam tikslui uodas sulenkia pusiau mėsinę, arba plynąją, szalimi į vidų, o plaukais virszun, ir sukrauna į kruvą. Nuo tuo uodos pradeda kaisti ir per tatai plaukų szaknis atkunta lig tiek, kad lengvai duodasi iszpeszti. Sziltamę orę greicziaus atkunta, o szaltamę — paskiaus; reikia paprabavoti pirsztais: jeigu jau lengvai iszsipesza, tadą jau gana kaitinti, reikia umai kruvą iszdraskyti, kad nepagestu uodos ir tuojaus pat pasiklojus ant pusapvalių trinkų, nupeszioti plaukus stungiu, arba beaszmeniu peiliu.

Bet eze, sziamę straipsnyje, parodytasis uodų iszdirbimo budas reikalauja **barstymo anglių** miltais.

Mėsinę, arba plynąją, szalį uodos apibarszczius susmulkintais angliais, dar greicziaus atkunta plaukų szaknis, o pati

uoda igyja didelį minksztumą; prie to angliai sugeria ir panaikina smarvę, gan nemažoną darbininkui.

Barstoma szlapius anglių miltais.

Ant vienos didelės uodos užtenka 10 svarų anglių. Uodas apibarstoma angliais galima sudėlioti į tam tikrą indą. Oro sziltumas turi buti nemažesnis kaip 10° lig 17° R. Angliai nuo vienos uodos nuimti dera ir kitiems kartams; todėl reikia jie suszluostyti ir kitam kartui užlaikyti. Paprastinai užtenka 4 ar 5 dienų lig plaukams atkuntant.

Kad uoda labiaus iszbrįstu, reikia, pirma apibarstymo angliais, uodą tepti skystu kalkių pienu¹⁾ per 2 ar 3 dienas.

Pertatai uoda iszbrįsta ir paskui užtektinai prisigeria garborinės rugszties. Taigi tepimą kalkių pienu nereikia apleisti tuokart, kai angliai vartojami yra dėl praszalinimo plaukų.

Dėl iszminksztinimo uodos ir praszalinimo plaukų Rossijoje vartojama kalkiai ir potažas; bet tasai budas sugadina uodų gražumą ir stiprumą, be to dar padaro uodininkui daug darbo, kaszto ir sugaiszcio. Daug greitesnis ir naudingesnis minksztinimo budas yra su angliais, kuri cze parodėm.

Amerikoje tam tikslui sukrauna uodas į szaltus, drėgnus ruis (tai yra: sklepus) ir ten laiko 10 lig 15 dienų. Uodos tuokart esti stipros ir svarios.

Užrubežinės fabrikos vartoja nuodingą sėrinį natrijų, kitos vandeniniais garais atkutina plaukus, kitos vėl kalkių teszlą ir k. p. Praszalinus plaukus, uodą dar vieną kartą skuta (arba kaiszia) — szį kartą steigiasi uodą daigliai nuplyntinti.

Pagaliaus iszplauna vandenimi.

§ 6. Uodų iszgarbojimas.

Tadą merkią uodas į garborinį skystimą. O garborinis skystimas patiekiamas yra sziteip.*)

Į garborinį indą įpilk vandens, o kitamę indę pusę puodo žievių antpilk 5 viedrais verdancio vandens. Po kelių valandų, kad vanduo pritrauks rugszties, iszpilk jį į pirmąjį indą, o ant žievių vėl antpilk verdancio vandens; kad antrą kartą pritrauks,

1) tai yra skystu kalkių mieszimu.

*) Saikus paduodame dėl mažų partijų.

tadą vandenį su visomis žievėmis iszpilk į pirmąjį indą. Visą tą skystimą gerai iszmaizyk ir cze sumerkk uodas. Per penkias dienas reikia uodas po penkis kartus ant dienos iszimlioti isz to skystimo ir nuvarvinti, o paskui vėl sumerkti atgal į skystimą, ir teip daryti ne mažiaus kaip penkis kartus ant dienos, o po penkių dienų reikia teip po tris kartus ant dienos iszimlioti, nuvarvinti ir atgal sudėlioti skystiman. Tą operaciją ligtolei daryk, kad uodos nusidažys garboriniu skystimu vienodai, be jokių pietmių. Tadą iszimek uodas isz skystimo.

Po tam prasideda barstymas uodų žievėmis szteip. Paimk dvi drukti lazdi, daug trumpesni už indo platumą, irantyk galus lazdu ir prie tų galų pririszki virves, o antruosius galus virvių pririszki prie grundžių, kurios yra prisegtos prie indo isz oro pusės. Tadą abidvi lazdi įleisk į indą, ant lazdu perdėliok skafas — rasis lig koks skylėtas, kiauras tiltelis: taigi ant to tiltelį suklostyk dailiai uodas, kiekvieną uodą apibarstydamas žievėmis per tris czvertis ($\frac{3}{4}$) colio storai, o suklostyk atsidėjęs dabodamas kad paskui vanduo neiszplautu žievių isz po uodų. Prie to sukrovimo uodų ant tiltelio reikia didelio sugebėjimo. Teip barstydamas kad suklostysi ant tiltelio visas uodas, atriszki nuo grundžių virves ir tiltelį su uodomis įleisk į vandenį, bet nenuleisk lig pat dugnio. O vandens garboriniame indę reikia kad butu pripilta lig pusės indo, kad uodos butu užtektinai pasentos.

Po 12 dienų uodas iszimek isz indo, nuplauk ir vėl teip-pat apibarstytk naujomis žievėmis suklostydamas ant tiltelio ir imerkk atsargiai į vandenį. Po antrojo apibarstymo pa laikyk uodas tokiamę padėjimę ne mažiaus kaip 15 dienų. Paskui vėl iszimek uodas ir vėl apibarstytk naujomis žievėmis ir įleidęs į vandenį laikyk 15 dienų, ir teip toliaus daryk teip-pat barstydamas lig tolei, kad jau uodos bus visai iszgarbotos. Ant ko galima pažinti, ar garbojimas jau užbaigtas? Įpjauk uodegą ir veizdėk: jei įpjauvis bus vienodai rausvas arba pilkszvas, o per vidurį nėra balto bryželio ir va laiknai tarsi vienas nuo kito atsiskyre, tai uoda užtektinai iszgarbota.

Isz viso, lig uodai iszsigarbojant, užtenka nuo tryjų lig szeszių barstymų žievėmis. Jeigu ant pirmo barstymo uoda gulėjo kniupszczia, tai ant antrojo barstymo reikia ją guldyti

augstinaklą, ir teip kas kartas reikia mainyti szali uodos. Ant vidutinės uodos iszeina apie 60 svarų žievės.

Apie iszgarbojimą padų.

Padams garboti juo dera ažuolinės žievės sumaiszytos pusiau su karklinėmis.

Po pirmojo apibarstymo padai laikomi yra ne daugiau per 15 dienų, o paskiaus ne mažiaus per 20 dienų po kiekvieno naujo apibarstymo.

Ant vienos padų uodos iszeina žievių kiekvienam apibarstymui po 30 lig 35 svarų, o isz viso nuo 4 lig 5 puđų ant uodos.

Ant ko galima pažinti padus užtektinai iszsigarbojus? —

Iįpjauk ir veizdėk: jeigu isz abiejų szalių rusva arba pilkszva, o per vidurį melsva, tai jau gatava.

§ 7. Iszdirbimo užbaiga.

Apkauptas nuo žievių uodas truputį apdžiovina, kad dar truputį butu drėgnos, ir apibarstę sausomis ažuoło žievėmis, mindo kojomis, kad uodos rastusi minksztos ir plynos. Paskui vėl džiovina. Ruksztes ir nelygumas iszmusznoja, iszplaka tam tikrais padargais. Dėl visiszko nuplyninimo uodų, jų virszus poliruoja metaliniais plynikliais, o apaczias — ant tikslo pataisytą lentą.

Teip iszdirbama uoda, kuri buvo angliais iszminksztinta.

§ 8. Visugreicziausiasis uodų iszdirbimo budas.

Uodos galima geriausiai iszdirbti alunu (kitur vadina „kosu“) ir valgomąją druską. Tokiu budu iszdirbtos uodos yra labai stipros, dėlto kad cze nereikia jas pudyti dėl nusmukinimo plaukų; prie to dar, uodos sziteip labai greitai iszsidirba. Kas visupatogiausis, tai kad uodos tokiu budu galima iszdirbti visokiamę meto laikę: ar žiema, ar ruduo, ar vasara, ar pavasaris — visi lygiai dera tokiam iszdirbimui. Nereikia vargti su plaukų nusmukinimu, bet cze plaukus nuskuta skutpeiliu, lig barzdą.

Iszmirkęs uodas vandenyje, numėsinėk (nukaiszk), — kaip buvo pasakyta nuo pradžios — paskui nuskusk plaukus. Po tam isztirpink 6 svarus aluno, 4 be czverties svarus druskos, vandenyje, kurio imk 10 kvartų (rusiszku butelkų); su sziokiu mieszimu apipilk uodas idėjęs į lovį ir iszglamžyk jas. Tokie

aplėjimai ir iszglamžimai reikia atkartoti per keturius atvėjus, kiekvienam kartui vis imant szviežią mieszimą, o senąjį iszpilant į garborinį indą. Paskui visas uodas sudėliok į tą mieszimą ir laikyk 8 dienas. Pagaliaus iszėmęs uodas isz to mieszimo, dėk į lovį, apliek szviežiu mieszimu ir glamžyk. Tokį laistymą ir glamžymą atkartok vėl 4 atvėjus.

Ant gašo, uodas iszdžiovink, iszlygink pasiklojęs ant asšos ir plynindamas tam tikru ruiliu (kiti vadina „vošu,“); ir prigirdyk taukais. Tam tikslui reikia isztirpintų, bet nekarsztų taukų. o tiktai vidutiniškai sziltų. Prigirdęs uodos taukais, sudėk jos kruvon labai sziltoje troboje ant pusės adynos, kad taukai susėstu (susigertu) vidun jų.

Jau tokiu budu tai kiekvienas ukininkas gali iszdirbties uodas namų reikalams. Verta paprabuoti.

§ 9. Uoda žaldarbė (arba suktinė, sirmėtis).

Teip vadinasi uodos, be jokio rauginimo dirbamosios, Jos yra visustipriausios pertatai, kad jos nėra nei pudžiamos, nei kokiais asztriais szarmais ėdinamos, bet žalios iszsidirba sziteip. Paimk uodą szviežią arba gerai atmirkytą, nuskusk peiliu plaukus. Tada paimk druskos tris czvertis savo ($\frac{3}{4}$), ašuno pus-antro ($1\frac{1}{2}$) svaro, sumaiszyk, sutrink draugėn smulkiai, persijok ir virszutiniają szalį uodos apibarstyk gerai įtrindamas. Paskui įmerk uodą ašuninin vandenin ir mirkyk per 20 dienų, Pagaliaus isztepk jautienos taukais sutirpintais su tiulenio taukais. Imasi svaras jautienos taukų ir pusė svaro tiulenio taukų. O tokių taukų neturint, derės jeib-kokie taukai sutirpinti su varveliu.

Labai garsinga yra „kałmukų suktinė“, dėl savo stiprumo. Paimk uodą, suraižyk į diržus, neplatesnius per 5 colius, ir tadą nuskusk britvą plaukus su visą virszutinę plėvelę. Paskui diržus gausiai prigirdyk taukais tirpintais su varveliu, o suvijęs (arba susukęs) tris ar daugiau diržų į vieną virvę, vieną galą pririszsk prie karties ar gembės, o ant antro gašo pririszsk akmenį ar kitą kokią pasvarą. Tuokart diržai iszsitempia, susisuka ir atgal atsisuka. Jei reikia, tad vėl isztepk taukais su varveliu. Tokiu budu gaunamos yra sziksnos stabaus stiprumo.

§ 10. Dažymas uodų juodai.

Izsmirkyk uodą ir iszdžiovink. Ant vienos uodos imk 13 lotų melynajo sandošo ir 1 viedrą vandens (= 20 kvartu).

Dažyvė verdama sziteip. Į katilą įpilk vandenį ir sudėk mėlynąjį sandalą, palaikyk 24 adynas; paskui virink per 4 adynas. Tada viralą nupilk į kitą indą, o į katilą ant tos paczios dažyvės antpilk szviežio vandens ir vėl virink; pavirinęs pusę viralo nupilk, o pusę pulikk katilę, papildyk szviežiu vandenim ir pavirinęs nupilk viralo asztuntąją dali. Vėl papildyk vandenim ir vėl virink. Pagaliaus ir tą viralą supilk draugėn.

Tadą mediniamę indę isztirpink ałuno menką ėuitelį, lig žirnio grudą didumo, antpylęs tos paczios dažyvės karsztos pusę kvartos ir cze szepetį (szezetką) padažydamas, nutepk lygiai uodą. Tada iszdžiovink uodą. Kai iszdžius, padažydamas szepetį nutepk uodą dažyvę, bet jau be ałuno, ir vėl džiovink. Pagaliaus nutepk skystu mieszimu uksusinės geležies. Smulkius gełžgalius apipilk stipru uksusu; palaikęs, gausi isz to juodai dažantį skystimą.

Ałuno cze vieno łoto užtenka ant 50 uodų.

Antras tarpas, naujas.

Paimk geležinio kumparoso (rusiszcai vadinasi želiesnyj kuparos, vokiszcai Eisenvitriol) ėuitelį į pupos grudą didumo ir vyninio akmens (rusiszcai vinnyj kanrien, vokiszcai Weinstein) pus-antro ($1\frac{1}{2}$) łato ir isztirpink 6 kvartosę vandens, o kad isztirps ir nusistovės, nupilk mieszimą, o drumstus palikk.

Kitan indan idėk 2 svaru mėlynojo sandalo, antpilk 12 kvartų vandens ir virink, iki nuvirs lig pusės. Paskui perkoszk per drobę ir palaikyk 8 dienas lik nusistos. Tada nupilk atsargiai, kad drumstai pasiliktu, ir pridėk truputį krakmolinio cukraus, o kad szisai isztirps, abudu skystimu supilk į vieną indą ir iszmaiszyk. Szita dažyvė įgyja didelį spindėjima, pridėjus 1 łatą nigrosinó.

Anilinės dažyvės.

Kuolengviausiai ir kuopigiausiai nusidažo uodos anilinėmis dažyvėmis. Teip vadinasi gatavos dažyvės visokių koliorių, kurios parduodamos yra miltelių paveikslę ir vartojamos gijoms dažyti.

Jeigu uodą nori nudažyti į szviesų koliorį, tai gruntą padėk isz sumako, o tamsiems kolioriams juoba dera katekas. (Sumakas ir katekas gaunamas yra paprastose krautuvėse arba aptekoriszkose magazinuose, lygiai ir dažyvės).

Išztirpinęs kateką arba sumaką verdancziame vandenyje, kai pravės, sumerk ten uodas ir mirkyk per 15 adynų. Jeigu uodos ištrauktos iš to grunto, yra pietmėtos, tai ženklas — jų dar nevisiskai prisigerta grunto; tadą reikia nuszveisti jas ammijaku*) (gaunama aptekinėse krautuvėse), ir vėl merk jas į gruntą.

Ištrauktas iš grunto uodas nereikia nei džiovinti, bet tuojaus galima nutepti dažyvę pamirkiant szeptį (szczotką). Priesz tepimą uodą reikia išztempti ant ramų.

Dažyvė reikia kad turētu nuo 30° lyg 40° R. karsztumo. Dažyvei reikia buti skystai, dėlto kad labai stipra dažyvė nelygiai tenukanda. Dažyvė tirpinama verdancziame vandenyje; virinti reikia per 10 minutų, o viriant vien maiszyti, kad neprisviltu. Indas dažyvei virinti dera varinis, cinotas. Išztirpintę dažyvę iszpilk į ipatingą puodą kad nustotu (tai yra: nusikłaruotu); arba, vis tiek, galima perkoszti.

§ 11. Uodų nublizginimas (arba nuspindinimas).

Kad nudažyta uoda blizgētu (spindētu), nutepa kiauszinio kaltymu, iszplaktu į putas su sėmeniniu aliejum. Tepama szeptiu (szazotka). Szis blizginimo budas yra brangus ir brangiems uodų sortams tederąs.

Daug pigesnis yra sekąs blizginimas. Paimk kazejiną ir isztirpink jį sztinkspirite; kad isztirps, atmieszk vandenim. Pagaliaus nutepk uodą szeptiu.

§ 12. Tepalas, minksztinąs uodą.

4 dalis avinių taukų,
2 „ kiaulinių taukų sutirpink su
1 „ geltonojo vaszko ir pridėk provansiszskės alyvos sumaiszytos pusiau su terpentinu,

Tas tepalas yra tirsztas (mostis) ir labai suminksztina uodą.

Kailiadirbis.

Kailį iszdirbti daug lengviaus už uodą.

Nuo pradžios iszmirkyk kailius czystamę, szaltamę vandenyje per dieną ar per dvi; tadą nukaiszk asztrią dalgę arba peiliu mėsingąją szalį, kad butu czysta ir plyna, ir isztepk raugu.

*) Ammijakas kiteip vadinasi „sztinkspiritus“. Czia vartojasi pulveris.

Tas raugas patiekiamas yra sziteip.

Paimk 20 svarų ruginių miltų ir 10 svarų druskos, apipilk sziltu vandenim, iszmaisyk ir tokį maiszymą padék sziltai ant 3 dienu, lyg surugs. (Propocija ant 10 avikailių).

Szitokiu maiszymu aptepk kailio plynąją szalį sulenk kailį vilnomis vidun iszspirimo pusiau, paskui dar vieną kartą sulenk, ir teip visus kailius aptepęs ir sulenkęs į keturias dalis, sudék indan angszčiai ir laikyk 4 dienas.

Paskui vėl isznaujo teip-pat isztepk ir sułankstyk kailius, imdamas isz eilios nuo virszaus ir kraudamas kitan indan. Po dviejų dienu peržiurék kailius, bene iszrugę. Kurs kailis lengvai tempiasi o plaukai peszami lengvai pasikelia draug su virszutine plève, tai tas kailis yra jau užtektinai iszrugęs: isztempk iszilgai ir pakabink, kad iszdžiutu.

Kad iszdžius, vėl isztepk tuo pacziu raugu ir sulenk į keturias dalis, bet dabareziui vilnomis virszun, ir sudėjęs indan palaiky kailius nedaugiau kaip dar 2 adynas, lyg atidrėgs.

Paskui iszglamžyk kailius, kad suminksztėtu; kai paliks visiszcai minkszti, iszszukuok vilnas, o plynąją szalį isztrink kreidą, palygink asztrią dalgę, lyg kailis rasis visiszcai plynas ir baltas.

Ir kailis gatavas. Sziksai iszdirbimas vadinasi **žaldarbiu**, dėl iszskyrimo nuo kitokio iszdirbimo, vadinamo „garbojimu“.

Garbojimas kailių.

Garbotieji kailiai yra daug stipresni už žaldirbius. Todėl cze pavedame kailių iszgarbojimo budą. Paimk 5 viedrus (tai yra 100 kvortų) ruginio raugo, sumaisyk su 10 svarų avižinių miltų ir raugink lyg atsirandant ant virszaus putoms.

Į tą raugą ipilk 4 uszetkus verdanczio vandens ir įmaisyk 100 svarų avižinių miltų ir 12 svarų druskos. Tą miszinį maisyk per 4 adynas. Iszmirkytus ir numėsinėtus kailius raugink szikiamę maiszymę per 24 adynas. (Proporecija ant 25 kailių).

Kad kailiai lengvai duodasi tempti, tadą isztrauk isz maiszymo ir iszdžiovink.

Tadą katilon idék 2 pūdu ažuolinės žievės smulkiai sugrustos ir antpilk 8 uszetkais czysto vandens, ir pavirink.

Paskui įpilk į tą ažuolo viralą 1 uszetką ruginio raugo ir raugink per 6 dienas.

Tuotarpu kailius iszglamžyk, iszdžiovink, vilnas iszsuzuok nuskusk plynąją szalį.

Į garborinį skystimą įmesk lentas — tepluduroji ant virsaus: ant tų lentų kłok kailius vilnomis žemyn apibarstydamas ažuolinėmis žievėmis plynąją szalį. Teip garboriniamę skystimę kailius mirkyk per 8 dienas. Isztraukęs isz skystimo, kailius, iszdžiovink, iszglamžyk ir vėl iszsuzuok vilnas.

Dažymas kailių uodos.

Iszdirbtą ir iszdžiovintą kailį isztempk ant stalo prisegdamas pakraszczius vynelėmis. Pusėje gorziaus vandens isztirpink lotą ałuno ir pamirkęs szepetį, nutepk kailio uodą. Po tam atvirink vandenyje kurkumą, atvėsink, kad paliktu truputį tiktai sziltas, ir paėmęs kitą szepetį, nutepk kurkumos viralų kailio uodą. Iszdžiovinęs gausi dailų **geltoną** koliorį.

Norėdamas kailio uodą **juodai** nudažyti, gruntuok potažu, paskui pertrauk viralų mėlynojo sandalo, pagaliaus keletą kartų nutepk uksusinę geležim. Smulkius gelžgalius apipylęs stipru uksusu ir palaikęs, gausi juodą dažyvę). *A. Seditis.*

Ukiszkosios patarmės.

Tabako kvapą kaip galima pagerinti. Namie paaugin-tasis tabakas kartais turi netikusį kvapą. Tai atsitinka viena per prastą sėklą (prastojo sorto), kita per nemokėjimą prigulin-ciai pribrandinti lapus, o kita vėl per nemokėjimą iszrauginti tabaką. Apie rauginimą tabako priminkite, ką esame sakę priedė prie No. 1. Jeigu teip iszraugintas tabakas dar nėra gardus kurinti, tai reikia jo kvapą pataisyti sziteip.

Sumerkęs lapus į szarmą, palaikyk per naktį. Ant rytojaus iszimk isz szarmo, nuplauk vasariszkai sziltu vandenimi ir iszdžiovink.

Potam 2 lotu **cinamono**, 1 lotą **sasafraso** ir 1 lotą **cukraus** sugrusk smulkiai ir virink per czvertį adynos geramę uksusę; paskui perkoszk, pridėk 4 lotus **salietros** ir 6 lotus **syropo** ir

isztirpink. Cze paimta proporecija ant 12 svarų tabako. Nėvienas isz primintųjų daiktų nėra truczyna.

Toku viralu apkrapyk lapus ir sukrauk į indą ir apslėgk. Ant rytojaus isz imk isz indo lapus ir ant blėkos paklostydamas padžiovink duonkepyje peczijuje, tik nesudegink. Kaip tiktai lapai pradės raityties, tuojaus isz imk, iszneszk laukan ir iszklostyk po pastogė. Kai atpuš (atsileis), sudėk į pakius ir laikyk sausoje vietoje, dėlto kad drėgnoje vietoje užtroksza, supela ir pagenda. Prigulincziai laikomas tabakas kuo ilgiaus stovi, tuo yra geresnis, gardesnis. Ant 100 svarų tabako imk 16 lotų cinamono sasafraso, 8 lotus cukraus, 1 svarą šalietros ir 3 svarus syropo.

Antrasis receptas.

Sugrusk smulkiai 1 dalį **benzoės**
1 dalį **storakso**
2 dalį **cukraus.**

To miszinio paimk 1 lotą ir isztirpink czvertyje kvortos bavariszko **alaus** arba vyno. Sziokio skystimo užteks deszimeziai svarų tabako apkrapyti. Su tabaku apseik teip-pat, kaip nuo pradžios pasakya prie pirmojo recepto.

Trecziasis receptas.

Iszvirik geros tikrosios **kavos**, gausiai pasaldink **cukrum** ir pridėk du kavos szaukszteliu **benzoės** smulkiai sumaltos. Apkrapyk tabaką, kaip prie pirmojo recepto parodyta.

Ketvirtasis receptas.

Su vandenim arba su szarmu iszvirink **sasafrasą** arba **kaskavillą** ant lengvos ugnies.

Penktasis receptas.

Iszvirink vandenijė **kadagio** (arba ėgliaus) uogas, pridėk **medaus** arba cukraus, arba syropo, pavirink su bapkiniais lapeliais ir cinamonu; pridėk šalėtros, dėl geresnio degimo. Vieton kadagio jei dėsi gintarą, dar geriaus bus. Tiktai neužmirszk, kad jeigu tabakas turi bjaurų kvapą visupirma reikia jį iszmirkyti szarmę, iszplauti vandenim ir iszdžiovinti, o po tam — krapyti parodytais skystimais.

Visus paminėtus cze pulverius galima gauti aptėkose arba aptėkoriszkuose magazinose. Kad aptėkorius neapsiriktų duodamas, pirmiausia gerai išsimokyk pasakyti, kokių pulverių reikalauji.

Jei geras yra, ir naminiu ašum galima krapyti tabaką, pridėjus cukraus ir kvepančių daiktų, pagal tikimą.

(Sziaos ukiszkosios patarmės izimtos yra izz kningos professoriaus Völker'o „Ukiszkoji technologija“ t. 2. 1830).

Jergutėlis.

Meistrams žinotina. Bronzavimas medžio, popieriaus, sziksznos, uolos (farforo) ir kitų materijaų.

10 dalių diamant-fuksino kristaliszkojo,

5 dalis anilino purpuro (kiteip vadinamojo Methyl — violet — präparat'o)

100 dalių spirito nuo 95 gradų

isztirpink lengvai szildydamas vandeninėje vanoje. Kai isztirps, pridėk 5 dalis benzoės rugszties ir lig tiek iszildyk vaną, kad vis-kas: ir pati vana, ir ta dažyvė virtų per 5 lig 10 minutų, iki žalsvas dažyvės kolioris pavirs į szviesiai-augsinį.

(Vaną cze vadiname puodą, pripiltą vandens. Į tą puodą isistato butelis su dažyvę ir viskas szildos ant lengvos ugnies).

Ta augsinę dažyvę aptepk skubiniai iszdirbinį. Dažyvė umai (staigiai) džiūsta ir įkimba labai stiprai ir tvermingai. Antdėti galima kaip ant szviesaus teip ir ant tamsaus grunto.

Neperszlampamasis autuvas. Kad batai neperszlaptu vandenimi, isztepk sekanciją massa.

40 dalių sėmeninio aliejaus,

2 „ taukų,

4 „ vaszko,

1 „ dervos (arba smalos, arba saku).

Vis-ką isztirpinti ant ugnės ir sziltu isztepti.

Juodas lekerius sziksznai.

5 dalis stearino,

70 „ terpentino,

30 „ hollandiszkių suodžių.

Vis-ką isztirpink, szildydamas, ir tepk lakatu (arba szkurliu). Trink, lig atsirandant glancui.

Muilas, be szarmo dirbamasis. (Veiz. priedą p. Nr. 1)
Ant puodo taukų imk 8 svarus muilinio akmenio (lotyniskai **steatikes**, vokiskai **Seifenstein**, rusiskai **mylujj kamien**) ir isztirpink į 10 gorzių vandens.

Puodą taukų antpilk 3 gorziais vandens ir virink per pusę adynos; potam ipilk pustreczio gorziaus to akmenio vandens ir virink per 2 adynas; potam vėl pustrecsio gorziaus to akmeninio vandens ipilk ir virink pustreczios adynos, ir teip toliaus lig supilsi visą akmeninį vandenį.

Ispėjimas. Jeigu muilas bevirdamas perdaug greitai sukietėtu, tai pridėk pusę gorziaus vandens; o jei muilas rastus perdaug minksztas, tai virink pusę adynos ilgiaus, ir teip toliaus, iki atsirandant prideranciam kietumui.

Druskos nededa.

Taukai cze dera visoki, kaip szitai: pagedė, papuvė, isz pagedusios mėsos arba isz padvėsusio gyvulio isztirpinti (kad tiktai nekimbamąją ligą puolusio), žvakgaliai, stearinas, pagedės aliejus ir kiti niekam neberekalingi taukai.

Žinoma, verdant reikia putas nugraibstyti. *Gudelus.*

Lekerius sziksznai, nebijaš drėgmės. 1 dalį szerlako isztirpink 5 dalise spirito ir pridėk 6 dalis varvelio. Pagaliaus įmaiszyk, hollandiszkių suodžių lig prideranczio tirsztumo.

Lekerius sziksznai, tamprus ir spindas. Atkaisk tris svarus vandens ir kai pradės virti, įmesk vien maiszydamas beverdant

- 16 lotų baltojo vaszko
- 2 „ želatino
- 4 „ senegaliszkių saku
- 3 „ baltojo muilo
- 4 „ ledinio cukraus, o kad isztirps, pridėk
- 5 „ spirito nuimk nuo ugnies, iszmaiszyk ir atauszyk, pagaliaus pridėk
- 6 „ frankfurtiskės juodosios dažyvės.

Minksztu pinzeliu nutepk szikszną, o kai iszdžius, patrink bimszteinu ir isztrink stiprai kietu szepeziu

Prekės nekuriems materiālams, sziamė straiapsnyje paminētiems.

	Už svara		Už lota
	R.	K.	kop.
Ammonijakas (sztinkspiritas, milteliuose)		24	1
Alyva provansiskė 3 sorto (Oleum Olivarum III.)		35	1½
Afunas (arba kosas) už puđą 1 rubl. 60 kop.		5	
Benzoės sakai (Gummi benzoės)	1	40	6
Benzoės rugsztis (Acidum benzoicum)	1	80	7
Frankfurtiskė juodoji dažyvė		6	
Geležinis kumparosas (Ferrum sulfuricum) už puđą 60 k.		2	
Kreolinas		45	
Kurkuma (žmonės vadina „gełtonuoju imbėru“)		16	½
Krakmolinis cukrus	1		
Krakmolinis visiszkai grynas	2		
Kazejinas	1	20	
Kaskarilla (Cortex cascarillae)		30	1
Nigrozinas (Anilinė juodoji — nigrosin)	2	65	10
Potažas (Kalium carbonicum, erudum)		10	
Sakai senegaliszkiai (gummi senegalense)		95	5
Sasafras (Lignum sassafras)		24	1
Sandažas mėlynasis		8	
Lėriszkasis natrijas (natrium sulfurosum) puđ. 40 kop.		1½	
Stearinos		25	1
Syropas		8	
Storaks, arba styraks (Gummi styracis)		40	2
Steatites (muilinis akmuo)		11	
Szellakas		45	2
Želatinas (klejuojamasis)		45	2
Suodis hollandiszkės		24	
Vyninis akmuo (vokiszkai Weinstein, rus. winnyj kamieř) už puđą 1 rubl. 30 kop.		5	
Soda už dubeltavosios puđą 2 rubl. 20 kop.	2	6	
Soda už vientisają (prast) puđą 95 kop.		4	
Katekas		20	
Sumakas (vokiszkai Sumach)		7	
Lauro ąpeliai (arba bakpavi ąpeliai)		16	½
Fuchsin Diamant (anilinė dažyvė raudona)		10	
Methyl Violet (anilinė dažyvė lelijeva)		11	
Terpentinai		8	

Dideliuose magazinuose ir daug perkant, pigiausiai galima nusipirkti. Pavedame didelių miestų aptekoriszkus magazinus, kurie sažiningiausiai iszpildo reikalavimus.

